
GAUDEO

coll compl

This edition not
mentioned by
Sabin or Harrisse
See Sabin Vol 7 # 280/51

HENRICI GLAREANI HELVETII POETAE LAVREATI DE Geographia Liber unus ab ipso authore iam tertio recognitus.

VENETIIS.

CLARISSIMO POLONIAE BARO-ni, D. Ioanni à Lasko, Decano & administrato-ri Gneznen. &c. Henricus Glareanus, S. D.

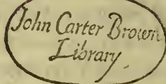

NTER Disciplinas liberales quæ citra contrauersiã plurimum adferũt utilitatis uitæ mortalium, ornatißime uir, mea quidem sententia precipuus locus debetur Geographiæ, non tantum ob id, quod absq; hac cæca est omnis ueterum authorum lectio, surda rerum gestarum narratio uerum etiam quod in publicis consultationibus, inq; dirimendis controuersijs, quoties de ditionis finibus ambigunt princeps, uel fideli consilio, uel æquo iudicio iuuat ciuitatem. Nihilo secius interim & in priuatis actionibus plurimũ adferens & cõmoditatis, & uoluptatis, Eoq; priscis illis cæteræ disciplinæ disci solẽt, hæc etiam edisci: idq; protinus à teneris, ut aiũt, unguiculus. Hoc igitur operæ suscepi, partimquod uiderem fatali quadam calamitate, pessum ire quicquid est liberalium disciplinarũ partim quod hæc ars sic est à superioribus prodita, ut uel difficultate uulgus deterreant, uel rerum confusione, lectorem, non institutum huius disciplinæ principijs ita circumagant, ut semper discat, perdiscat nunquã, ne quid interim loquar de ijs, qui tradiderunt, quod ipsi non intellexerunt. Nam ut Ptolemæi Geographia, summum huius negotij artificium, non conuenit rudibus, ita multum erroris est in elenchis adiectis. Strabo Homericæ Philosophiæ admirator, ac diligens rerum omnium indagator, Chorographiam nobis uerius, quàm Geographiam tradidit. Ipsius Procli Sphæra nimis concisa est, & ad horizonta Græciæ non absq; magna duorum circulorum confusione descripta.

Ioānis autē a sacro busto (ut uocant) tractatus in uniuersum quidem à me non reijcitur: quæ tamen de parallelus, ac climatibus scripsit, planè mutila sunt, ut in opere n stro demonstrabimus. Stephanus indicem descripsit; cui fidere multum non ausim. Et nominum mutilatio apud eum multam inducit obscuritatem. Deniq; ex Plinio, Pomponioq; Mela, quid fructus feret, qui non imbutus huius disciplinæ rudimētis accesserit? De macrobio, cæterisq; similibus, nō habeo pronunciare quid sentiam, cum multi eorum, ut penè ueteres omnes, in terræ situ aberrarint. Quoniam autem iuxta Flaccum, cœpisse dimidium facti est, quo plures ad huius disciplinæ studium accenderemus, uiam aperuimus, ac semitam compendiarium commonstramus, quasiq; filum porreximus quo citra errorē ex aliorum labyrinthus sese lecto poßit explicare. Et si pateris, ut aliquid gloriosus de me ipso prædicem, quanquam arbitror hoc me uere posse dicere, sic in hoc libello me geßi, ut candidus lector confessurus sit, me nec timere, nec sine fructu lectorem, hanc post tot egregios scriptores suscepisse prouinciam. Cæterum ut hoc quicquid est lucubratiunculæ tuo nomini dicarem IOANNES Laskanæ gentis imò totius regni Poloniæ præcipuū decus, partim in causa fuit hortator, magnus ille ERASMVS Roterodamus: quem ego uirum cum ipsius maxime merito, ut parētem coluerim semper, plurimiq; fecerim, tamē longe charior esse cepit, postaquàm animaduerti quanti tu illum faceres: Partim ut tuum desiderium saltem hoc pacto lenirem: Partim ut hic opusculo te uel iudicem præberes, uel protectorem. Postremo ut iuuentus tuo exemplo prouocata, libētius hasce disciplinas amplecteretur quas omnes tu ista ætate, ista nobilitate, tanto studio, & amplexus es, & absoluisti.

Nimirum non incaſſum præluxit tibi Reuerend. in Chriſto Pater D. Ioannes à Lasko patruus tuus, Archiepiſcopus totius regni Poloniæ, ac ipſius Victorioſiſſimi, illuſtriſſimiq́; SIGISMVNDI Regis oculus. Cuius Præſulis animi dotes cum recenſere audimus, cum uitam eius innocentē, ac uere Chriſtianam, non multum deſiderare uidemur ueterum Epiſcoporum exemplum, naſcentisq́; Eccleſiæ lumina. Sed laudum iamdudum ſat eſt. Glareanum noſti, quàm ingenue dicat quæ animo ſentit, minimeq́; aliud in pectore, aliud in lingua habebat. Vale literarum unicum decus ac præſidium Baſileæ ex Collegio noſtro. Anno à natali Chriſti.

M D X X I X.

HENRICI GLAREANI HELVEtij, Poetæ Laureati de Geographia Libr.

DE GEOMETRIAE PRINCIPIIS AD Sphæræ Astronomice notitiam necessarijs. Caput. I.

IGVRA est quæ termino, uel terminis clauditur. Termino, ut circulus. Terminus, ut reliquæ figuræ. Terminis est cuiusq; rei finis.

Figura plana est, cuius medium neq; subsultat, neq; ab extremis egreditur.

Circulus est figura plana, una quidem circumducta linea contenta, in cuius medio punctus est, a quo omnes recte lineæ, ad circumductã lineã eiectæ, sibi inuicem sunt æquales.

Circunferentia est linea, quæ circulum cõtinet, ad quam lineæ rectæ, ac sibi inuicem æquales, educuntur. Hæc autem & ambitus, & circuitus, curuaturaq́;, & nonnunquam, licet ἀκυρῶς, circulus à Latinis dicitur Græcis uero περιφέρεια.

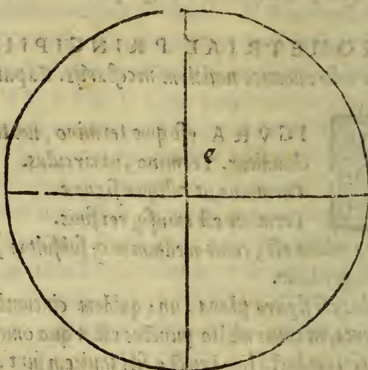
Centrum circuli, est punctus ille, à quo omnes lineæ rectæ ad ambitum circuli eiectæ, inuicem sunt æquales.

Linea recta est, quæ ex æquo sua puncta interiacet: Vel breuissima à puncto ad punctum extensio, ut hic, a.

Lineæ Parallelæ æque distantes sunt, ita, ut si in infinitum protrahantur, nunquam concurrant. Quales sunt quæ fiunt à rotis curruum, ut hic, b.

Diametrus circuli, est quæuis linea ræcta per centrum circuli transiens, utrinq; ad circunferentiã circuli pertingens Hæc linea latine dimetiens dicitur.

Dimidius circulus est figura plana, diametro circuli, et medietate peripheriæ contenta.

Exemplũ harum definitionum, a b d c e, tota superficies circulus est, a b c circunferentia. b c, uel a d diametrus. e, punctus, centrum circuli est. a b c dimidius circulus. e b, e a, e c, e d, lineæ à centro ductæ inuicem æquales.

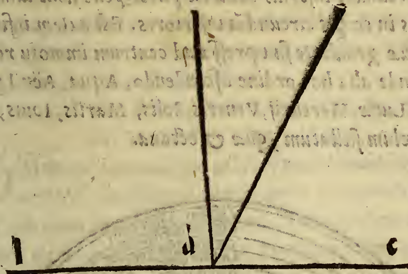
a b e, quarta circulis pars qui & quadrans dicitur.

Angulus fit ex duarum linearum mutuo contactu. Est enim figuræ particula, à lineæ contactu in amplitudinem surgens.

Angulus rectus est, qui ex linea super lineam cadente, et utrinq; altrinsecus duos inuicem æquales angulos faciente, cau atur.

Obtusus angulus est, qui recto maior. Acutus, qui recto minor.

Angulus rectilineus est, qui ex rectis lineis causatur aut quem lineæ rectæ continent.

Exemplum, a d b, & a d c, anguli recti. b d e, angulus obtusus & recto maior. e d c, angulus acutus et recto minor.

Angulus curuus, siue circularis est quem lineæ curuæ siue circulares causant, ut in sectione circulorũ fieri uidemus.

Angulus sphæralis est, quẽ duo circuli sphæræ suis circũferẽtijs cõtinẽt q̃les ĩ quouis globo fiũt ex ĩterfectiõe circulorũ

Aristoteles sexto Phisicorum ostendit neq; lineam fieri posse ex punctis, neq; superficiem ex lineis, neque corpus ex superficiebus. Mathematici tamen imaginãtur ex fluxu puncti in lungum, fieri lineam. Item ex fluxu lineæ in latum superficiem. Deniq; ex transitu superficiei, cum uelut desidere ipsam imaginamur, fieri corpus. Sunt enim tres dimensiones in Mathematicis, Longitudo, ut in linea. Latitudo ut in superficie: Profunditas siue crassities, ut in corporibus.

DE PRAECIPVIS PARTIBVS totius Mundi. Cap. II.

SCiendum primum uniuersum mundum rotundum esse ac omnes principales eius partes, quarum sunt secun

dum uulgatam diuisionem, quindecim, ubi superius corpus p petuo circundat inferius omni ex parte, penè sicut tunicæ superiores in cœpis circundāt inferiores. Est autem infimum terra, quæ grauitate sua pressa ad centrum immotu recumbit. Deinde alia hoc ordine ascendendo, Aqua, Aër, Ignis. sphæra, Lunæ, Mercurij, Veneris, Solis, Martis, Iouis, Saturni cœlum, stellatum, quæ & octaua.

Sphæra dicitur, et ἀπλανὴς à Græcis. In ea sunt oēs stellæ, exceptis septem planetis. Nona sphæra, quæ stellis omnibus

caret. Decima quæ et primum mobile, et ipsa absq; stellis est. Vndecima, quod cœlum Empyreum à Theologis nominatur Totus itaq; mundus ex quatuor elementis est parte corruptibili, & undecim cœlis parte incorruptibili. Est autem hæc diuisio secundum substantiam.

DE MOTIBVS CORPORVM TOtius Vniuersi. Cap. III.

OMne corpus mouetur uel sursum, ut leuia, Ignis atq; aër: Vel deorsum, ut grauia, terra & aqua: Vel secundum circulum, ut cœlestia corpora. Motus sursum uocatur motus à medio, id est, centro terræ. Motus deorsum, ad mediũ quia ad cẽtrum terræ. Motus circularis autem dicitur motus circa medium, id est, cẽtrum. Motus igitur sursum, & deorsum non in infinitum sunt, sed usq; ad sphæram lunæ, ac centrum terræ. Ergo antipodes nõ minus quàm nos, ad centrũ terræ natura tendunt. Rectæ quoq; à poëta dictum est: Cœlum undique sursum.

Decima sphæra, quæ primum mobile, unico mouertur motu, ab oriente in occidentem super polos mundi, et æquinoctialem. Hic motus omnium notissimus est, circulumq; totum absoluit intra. 24. horas. Hic etiam omnia corpora inferiora secũ rapit. Quãto igitur corpora ab ea sphæra plus distant tanto tardius mouetur eo motu, quod potissimum apparet in luna. Hæc enim intra. 18. ferme dies totã circuitionem perdit, quod motum eius sphæræ assequi non potest. Porrò hic motus simplex est, & uniformis, & regularis.

Sequitur nona sphæra, quæ duos habet motus. Vnum superioris sphæræ, de quo iam dictum est. Alterum ex se, & ex sua natura, ab occasu ad ortũ super eclipticam lineam, et polos zodiaci. Multi illum uocant, motũ defectionis, propter

est, quod omnes inferiores sphæræ deficiunt à perfectione primi mobilis.

Octaua sphæra tribus mouetur motibus, decimæ sphæræ nonæ sphæræ, & suo proprio motu, qui est à Septentrione in Meridem superq; principia Arietis & Libræ. Et uocatur motus trepidationis. Hanc sphærã omnis antiquitas credidit primam esse, nec aliam sup eã. Verum Neoterici duas alias inuenerunt, persuasi rationibus quibusdã quas non piguit adscribere, ut si quid utilitatis ex ijs haberi possit non desint studiosis. Itaq; notandum q omne corpus, uel est simplex ut quatuor elementa et cœlum: Vel mixtum, ut alia omnia. Item per se mouetur, quod ab interna natura habet, cur sic moueatur ut lapis deorsum. Per accidens uero, q ab externo aliquo mouetur, ut lapis sursum p iacẽtis uim mouetur.

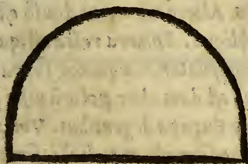
Sunt autem hypothesis, siue à Physicis postulata. Cuiusuis corporis simplicis unicus est motus p se. Item omne corpus, quod pluribus mouetur motibus, unũ per se habet, alios per accidens. Item superior sphæra mouet inferiorem, non autem contra.

Item Stellæ mouentur ad motum sphæræ, quemadmodũ clauus ad motum rotæ. Est enim stella densior sui orbis pars ait Aristoteles libro secundo de cœlo & mundo. Experimẽto autem constat, octauam sphærã tribus moueri motibus, necesse igitur est duo supra eam esse corpora. Et quamuis ea uisui subiecta non sint, rationibus tamen efficacibus illic esse demonstrantur. Sunt autem hi tres motus, primus decimæ sphæræ secundus nonæ, tertius octauæ, a septentrione in meridem super principia Arietis et Libræ, ut iam dictum est. Ad hæc pluribus quàm oportuit egimus, potissimum tamen hac de causa, quod postea in circulorum descri

ptionibus,motus primi mobilis frequens introducitur. Cuius uero sphæra sit,certo definire,nostrum negotium ut non multum iuuat,ita haud magnopere impedit etiam si ignoretur. Idem sentio de longa ac operosa tractatiõe planetarũ ac eorum motu,quippe quæ ad hanc nostram scientiam non exigantur. Geographus enim ab Astrologo xecussa,ac recte demõstrata,tanquam hypotheses accipit. Qua de re oppido quàm pulchre ac copiose Strabo libro·2·disseruit. Sat erit nobis, qui epitomen scribimus,de sphæra rudimentis iuuentutẽ admonuisse ac qua poterimus facilitate dixisse. Debet itaq; eius rei nouitii auditores,perpetuo in memoria habere quatuor mundi plagas,orientem occidentemq; solem,Meridiem & Septẽtrionẽ,ut quorsum quæuis regio uergat intelligãt.

QVID SPHAERA, AXIS, POLI, quæ polorum nomina. Cap. IIII.

SPhæra est(ut ait Euclides libro.ix.elementorum)quãdo semicirculi manente dimetiente,circũductus semicirculus in seipsũ rursus reuoluitur,unde incœpit circumassumpta figura. Hæc definitio causalis est,& imaginaria,ut pleraq; sunt Mathematicorum. Imaginantur enim mathematici,ex infinitis superficiebus fieri corpus.

Exemplum. Sit semicirculus a b c .eius dimetiens immobilis , a c . quod circũagatur semicirculus illæ, sphæram fieri intelligimus.

Theodoſius autem in libro de ſphæris ita ait: Sphæra eſt ſolida et corporæa figura, una quidẽ conuexa ſuperficie cõtenta, in cuius medio punctus eſt, a quo omnes rectæ lineæ, ad circunferentiam eductæ, inuicẽ ſunt æquales. Et hæc definitio propria eſt, naturam ſphæræ ad amusſim exprimens.

Axis ſphæræ, eſt linea recta per centrum ſphæræ acta, circunferentiæ ambas extrimitates attingens, circa quam ſphæra uoluitur, quemadmodum rota circa axem.

Poli, qui & cardines & uertices dicuntur, ſunt puncta axem terminantia. Omnis enim linea duobus finitur pũctis. Poli itaq; duo ſunt. Alter qui nobis in Europa, & maiore parte Aſiæ habitantibus, perpetuo apparet. Hic & Arcticus dicitur, & Borealis, & Aquilonicus, ac ſeptẽtrionalis. Alter oppoſitus huic, qui antarcticus dicitur, et Noticus, ſiue meridionalis. Is à nobis nunquam uidetur, ſed ab antipodibus, quos eſſe, certo conſtat.

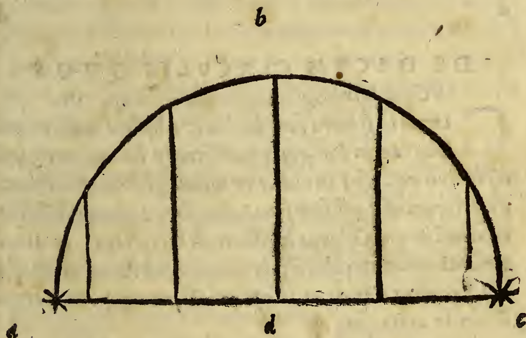
QVO PACTO SPHAERA. diuidatur, quod recta, quid obliqua ſphæra. Cap. V.

SI, in ſupra diximus, ſphæra in æetherea, & elementorum corpora diuidi intelligitur, erit ſecundum ſubſtãtiã diuiſio. Quemadmodum ſi animal in hominem, equum, leonem, reliquasq; eius ſpecies diuidas. Altera uero eius diuiſo eſt ſecũdum accidens, in rectã et obliquã. Sphæra recta eſt, quando uterq; polus in orizõte conſpicitur, et æquator ſupra caput apparet. Sphæra obliqua eſt dum alter polorũ uiſui patet, alter occulitur, ut nobis in Europa degentibus. Vbi cõſiderandum, quod ubicunq; homo ſit medium cœli illi ſemper apparere cæteris paribus. Dum ergo homo ſub æquatore, eſt, utrũq; polum conſpicit in horizõte Sin ab æquatore cedet

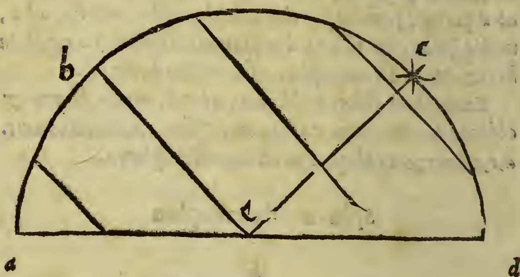
alter polus abſcondatur, alter eleuetur neceſſe eſt. Et quantum ab æquatore diſceditur, tãta erit polorũ uariatio. Hinc eſt dictum apud Geographos tantã eſſe poli ab horizõte eleuationem, quantum punctus uerticis (quem zenith uocant) ab æquatore ſemotus fuerit. Exemplum ſphæræ rectæ. a b c, media ſphæra & recta. b d, æquatoris dimidietas. a c, poli in horizonte. a d c. axis ſphæræ ſiue rectus horizon.

Exemplum ſphæræ obliquæ, a b c d, media ſphæra & obliqua. b, e, dimidium æquatoris. c, polus. c, e, dimidius axis. a, e, d, horizon obliquus, ut eſt in noſtra ſphæra.

Sphæræ rectæ exemplum

Exemplum ſphæræ obliquæ.

DE DECEM CIRCVLIS QVOS In Cælo Aſtrologi imaginantur. Cap. VI.

Circuli in ſphæra ſunt duplices: Alij ſunt maiores, qui ſphæram in duo æqua diuidũt: Alij ſunt minores, qui nõ in duo æqua, ſed in maius & minus ſphæram ſecernunt. Circulorum maiorũ ſunt ſex: Aequator, Zodiacus, colurus æquinoctiorum, Colurus ſolſtitiorum, Meridianus, & Horizon. Minorum circulorũ ſunt quatuor, Arcticus, Antracticus, Tropicus Cancri, et Tropicus Capricorni. Sunt ergo decem in unirerſum.

Aequator eſt circulus maior, omniquaque ſuis partibus æque à polis diſtans. Sic dictus, quoniam cum ſol in eo eſt, nox diei omnino æquatur, & contra, dies nocti. alio nomine Aequinoctialis & Aequidialis di itur. Contingit autem æquinoctium in anno, ſemel menſe Martio in princi-

pio Arietis. Iterum mense septembri initio Libræ. Est autē tum æquinoctiū per uniuersum orbem. Intelligitur autē circulus hic cœlum medium ambire sua circunferētia, Atque ob eam causam primæ sphæræ cingulus dicitur.

Zodaicus est circulus maior, Aequatorem in duobus pūctis, quæ sunt principia Arietis & Libræ, dirimens, cuius una medietatum ad Septentrionem, altera uero ad Austrum uergit. Latini eum Signiferum uocant. In media autē Zodiaci superficie (solis enim hic circulus latitudinem habet duodecim partium, qualium maximis circulus trecentarum sexaginta) linea est, ipsum in duo æqua partiens, et ultro citroq; sex latitudinis gradus relinquens. Hæc Ecliptica dicitur: eò quod Solis Lunæ'ue eclipsis nunquam contingat, nisi sub ea ambo corpora consistant. Fieri autem non potest, ut Zodiacus eosdē habeat polos cum Aequatore, ergo eius poli à polis mundi distant gradibus. 23. & minutus. 51. hoc est fere. 24. Sed obiter hic notandæ sunt quinque hypotheses ad intelligendas. Eclipses, Solis ac Lunæ.

PRIMA,

Solem semper sub ecliptica esse linea, non etiam cæteros Planetas.

SECVNDA.

Lunam non habere per se lumem, sed à Sole accipere.

TERTIA.

Terram esse longe maiorem Luna.

QVARTA.

Non fieri Eclipsim, nisi secundum diametrum.

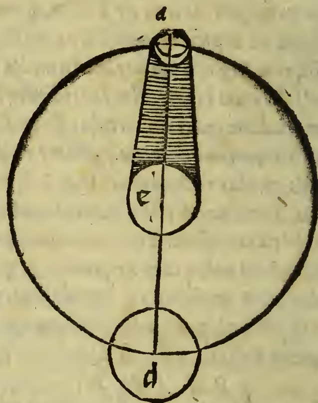
QVINTA.

Lunæ corpus densum esse & minime translucidum.

Est igitur Eclipsis solis quando Luna inter terram Solemq;

ſecundum diametrum locatur. Lunæ uero Eclipſis eſt, quan do terra inter Solem Lunamq; ſecundum diametrū ponitur.

a b c d, linea ecliptica. e, terra. b d, diametrus, per centra trium corporum means d, Sol b, Luna. umbra, e b,

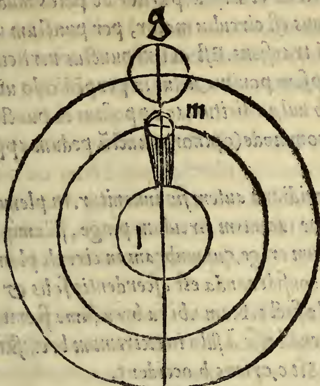

Eclipſis Lunæ poteſt eſſe uniuerſalis, Solis uero minime.

Eclipſis ſolis.

f g h i, Solis ſphæra ſub ecliptica, m Luna, l terra umbra m l.

Hæc

Hæc hactenus de Eclipsibus.

Cæterum Zodiacus in duodecim signa diuiditur: quorũ sex sunt arctica, siue septentrionalia: Sex item antarctica siue australia. Arctica sunt hæc: Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo. Australia hæc: Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces.

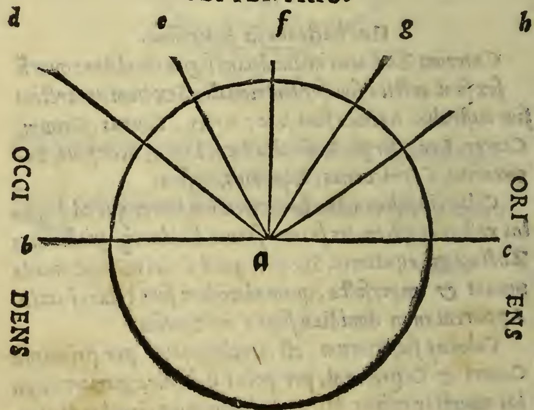
Coluri in sphæra, duo sunt circuli maiores, qui ad angulos rectos et sphærales se intersecant, diuiduntq; quadrantes Zodiaci & æquatoris. Sic dicti quod Græi κόλουρα mutila uocant & imperfecta, quemadmodum sunt coluri ĩ cœlo. Apparent enim dimidiati supra orizontem.

Colorus solstitiorum, est circulus maior per principia Cancri & Capricorni, per polos Eclipticæ, pariter et polos mundi transiens. Hic et declinationum circulus dicitur.

Colurus æquinoctiorum itidem circulus maior est, per principia Arietis et Libræ, pariter ac polos mūdi transiēs.

Meridianus est circulus maior, per punctum uerticis & polos mundi transiens. Est autem punctus uerticis, qui recte supra rem ipsam ponitur, uelut in perpēdiculo uidemus. Hic etiam zenith uulgo dicitur, ac appositus ei punctus Nadir. Nos non incommode (opinor) punctū pedum appellare possumus.

Linea meridiana autem sic inuenitur: In plenum cum horizonte æque iacentem circulum pinge, stilumq; è medio ad perpendiculum erige, qui umbram in circuli planiciē iaceat. Porrò tum consideranda est ascendentis solis & occidentis umbra à stilo facta. Nam ubi ea breuißima fuerit, scias meridianū deducendū esse à stilo in extremum breuißimæ umbræ. Exemplum: Sit c, oriens, b, occidens,

MERIDIES.

ſtilus erectus.umbra ab oriente in occidentem iacta maxi=
a,a,b,breuior,a,d,& adhuc breuior a,e,breuiſsima autẽ,a
in ſeptentrionem iacta.Nam ſequentes umbræ in ortum a
a,h,&,a,c,ita creſcunt ordine,ut priores decreuerunt.Eſt
itur,a,f,linea meridiana.

In horologijs noſtræ ætatis,lingula illa tremula,quæ cir
umuoluitur, lineam meridianam oſtendit, qnanquam non
rorſus ad amuſsim.Neq; enim eodem meridiano nobiſcum
uenitur lapſis ille,ſed aliquanto magis oriẽtali.Ac eius au
iculæ ſeptentrionem,tinctæ magnete,qui in ijs regionibus
eperitur.

Horizon,quem finitorem quoq; dicunt, eſt circulus ma=
or ſuperius hemiſphærium ab inferiore diuidens,Eſtq; is,in
uem ſub dio conſiſtentium,circunducentiumq; oculos, uide=
ur obtutus deficere,qui & partem cœli uiſam à non uiſa di
imit.Diuerſarum autem regionum uarius eſt horizon, &
mnium horizontiũ capitis uertex,polus dicitus. Nam tale
unctum omniquaq; ab finitore,atq; ipſo horizonte æque di
tat.Hactenus de circulis maioribus.

Arcticus,circulus minor eſt,quem polus Zodiaci ad mo
um primi mobilis,circa polum mundi arcticum deſcribit.

Antarcticus,eſt circulus minor,quem alter polus Zodia=
i,circa polum mundi antarcticum,ad motum primi mobilis
fficit.Per polum Zodiaci intelligimus punctum ab eclipti
a(de qua ante diximus)omni parte æque diſtantem. Eſt
taq; alter ad Arcticum,alter ad Auſtrum. Diſtant autem à
polis mundi.4.gradibus ferme.

Tropicus Cancri, eſt circulus minor,quem Sol, dum lon
giſsime ab æquatore in Boream deflexit, ad motũ primi mo

bilis describit. Hoc *autem fit, dum Sol principium* Cancri *intrat.* Dicitur *etiam tunc solstitium, quod sol non ultra ad nos procedat.*

Tropicus Capricorni, *est circulus minor, quem sol dum longißime ab* Aequatore *in austrum deflexit, ad motum primi mobilis, efficit.* Fit *autem hoc, cum sol principium* Capricorni *attingit.* Cæterum *id tempus* Prumam *uocant* Latini *scriptores.*

Declinatio *solis est, dum ab* Aequatore *ad tropicos sol discedit,* Arcus *uero* Coluri *interceptus à* Tropico *&* Aequatore *distantiam eius habet, quæ est.24.graduum fermè.* Tantum *enim etiam* Tropici *ab* Aequatore *distant, & poli zodiaci à polis mundi, ut iam dictum est.*

Ascensio *declinationi contrario modo intelligitur dum sol à tropicis æquatori appropinquat, quanquam sensibile iudicium dicit solem ascendere, dum ad* Tropicum Cancri *descendit: descendere uero, dum à* Cancro *ad* Aequatorem *ædit, cum potius tamen ascendat.*

DE COMPOSITIONE MATERIALIS *Sphæræ, atq; inibi de circulorum* Theoria Cap. VII.

SPhæram *materialem siquis cõponere uelit, hoc modo agat.* Primũ Coluros *extruat, quod ad angulos rectos sphæralesq; se interfecent,* His, *si ita uidebitur, axem aptet.* Dein *æquatore cum ambobus* Tropicis, *sed æquatorem in medio,* Tropicos *ab æquatore distantes.23.gradibus, et.51.minutis, hoc est quod nunc, toties diximus.24.gradibus fermè.* Sed *notandum, primũ cirulis per quadrantes diuisis, ipsorum quidem quadrantum singulorum esse nonagenos gradus.* Quare *secundũ eam theoriã, oportet reliqua spacia diuidere in circulis.* Exempli *gratia.* Quadrans *ita diuiditur.*

Primo in tres æquas partes: Et hæ deinde rursus in ternas alias: Deniq; hæ singulæ in denas. Atq; ita in quouis quadrã te. o. gradus emergunt. His ita habitis, facile est reliqua uel demere uel addere. Nam unica hac distantia seruata. 24. ferme gradum spacia in sphæra facile noscuntur. Tot enim gradibus distãt. Tropici ab æquatore, atq; arctici à suis po lis: & zodiacus ab altero Tropico ad alterum ita ponitur ut ecliptica ambos contingat, scindat autem æquatorem su= per Coluro æquinoctiorum, appropinquet uero polis su= per Coluro solstitiorum. Postremo Meridianus & horizon aptentur secundum ipsorum descriptionem, & parata est Sphæra, quantum Geographico negotio usui est.

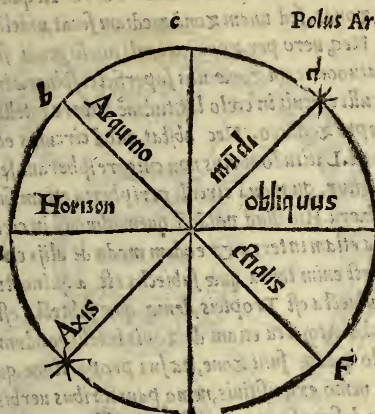
Integrũ est res tota, aut rei pars, quæ sexagenaria diui= sione non prouenit. Minutum est sexsagesima pars integri. Secundum est sexagesima pars Minuti Tertium, sexagesima pars Secundi: atq; ita deinceps secundum multitudinem uni tate crescentem. Exemplũ in circulis. Zodiacus diuiditur in. 4. æquas portiones, quos quadrãtes uocamus, Quadrãs in tria signa, Signum in. 30, gradus, Gradus in. 60. minuta, Minutum in. 60. secunda, Secundum in. 60. tertia &c.

Exẽplum in tempore. Dies naturalis in. 24. horas diui= ditur. Hora in. 60. minuta. Minutum in. 60. secunda, Secũ dum in. 60. tertia, et sic deinceps. Coligitur ergo quæ minuta præcedunt, esse integra: quæ uera sequuntur, esse partes integri.

QVID PER ELEVATIONEM Poli intelligatur. Cap. VIII.

Porrò firmis rationibus demonstratum est ab Astrolo gis, ubicũq; locorũ homo fuerit, medium cœli illi sem= per apparere. Hoc autem animaduertendũ, in singulis regio

nibus, singulos esse horizontes. Deniq; illud etiam opere p-
cium est notare, si homo sub æquatore fuerit, illi appare
utrunq; polum in horizonte. Sin ab æquatore cesserit po
uersus, alterum polorum eleuari, alterũ deprimi inuisibil
reddi. Atq; ut res clarior sit, exemplo hoc demõstrandũ e
Cede ab æquatore septentrionẽ uersus uno gradu, polus A
cticus uno gradu leuabitur. Antarcticus deprimetur, uerti
punctus, pedumq; itidem uno gradu cedent. Item si ab æq
tore ad Tropicũ usq; Cancri iueris, leuatus est polus Arc
cus.24.gradibus ferme totidem Antarcticus depressus gr
dibus, tot etiam cesit punctus oppositus uerticuli puncto,
sic deĩceps, donec sub ipsum polũ concesseris: Quatuor ita
hæc puncta, magnam huic negotio lucem adferũt, quare di
genter consideranda sunt, Colligitur ex his, idem esse si dic
polus noster.50.gradibus leuatur nobis: Siue polus noste
ab horizonte.50.gradibus distat Siue zenith nostrum a
æquatore.50. gradibus. abest. Est autẽ hæc huius rei de-
monstratio.

Sit Colurus nostro Meridiano iunctus, a, b f. horizon a, e. zenith eius c. æquator b, f. Polus mundi arcticus, d erit c e, quarta circuli pars. & b, d, similiter. Probatio. quia sunt quadrantes à polis ad suos circulos. Sunt autem quadrantes circulorum maiorum omnes æquales? Porrò c, d, communis arcus est duorum quadrantum c, e, &, d, b. Ipso igitur dempto, reliqua erunt æqualia, uidelicet b, c, distantia zenith ab æquatore, &, d, e, eleuatio poli supra horizōta. Probatio. Si ab æqualibus æqlia demas, remanētia erūt æqualia.

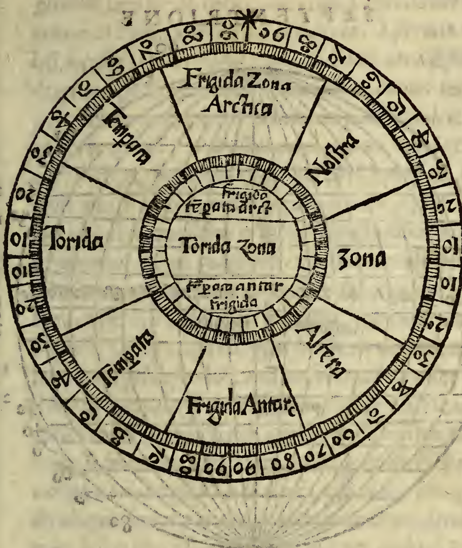
DE QVINQVE ZONIS. Cap. IX.

Zona est spatiū de superficie cœli, ac eadē quidem proportione terræ, inter duos circulos minores cō prehensum. Sunt autem circuli diuidētes zonas. quatuor duo

Tropici, Arcticus & Antarcticus. Porrò Aequinoctialis diuidit zonas, sed unam zonā mediam secat, uidelicet Torridam. Neq; uero per zonas, cieruli intelligendi sunt iam dicti quatuoor: cum zonæ uos superficiei sphæræ imposita sit. Nec ulli circuli in cœlo latitudinē habere intelligantur uno excepto zodiaco. Nec obstat, quod circulus etiam superficies est. Latitudo.n eius non cingere spheram, sed diuidere intelligitur, quanquā circuli peripheria etiam suo modo cingit sphærā. Hic illud notādū, quemadmodū in cœlo æquator est ita etiam in terra, & eodem modo de alijs circulis minoribus. est enim terra quæ subiecta est æquinoctiali, Est itē quæ subiecta est Tropicis, deniq; quæ subiecta est extremis circulis. Atq; ita etiam de zonis intelligendum. Nam ut in cœlo quinq; sunt zone, ita sua proportione, quinq; in terra. Id nemo exquisitiuis, nemo paucioribus uerbis, nemo tam docte descripsit atq; Oui. lib. pri. τῶν μεταμορφόσεων.

Vtq; duo dextra cœlum, totidemq; sinistra
Parte secant zone, quinta est ardentior illis,
Sic onus inclusum numero destinxit eodem
Cura dei, totidemq; plage tellure premuntur.
Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu.
Nix tegit alta duas, totidem inter utramq; locauit.
Temperiemq; dedit, mixta cum frigore flamma.

Latitudo zonarum facile habetur, si quis sciat distantiā quinq; circulorum. Nam. 24. fermè gradus totum negotium uersant.

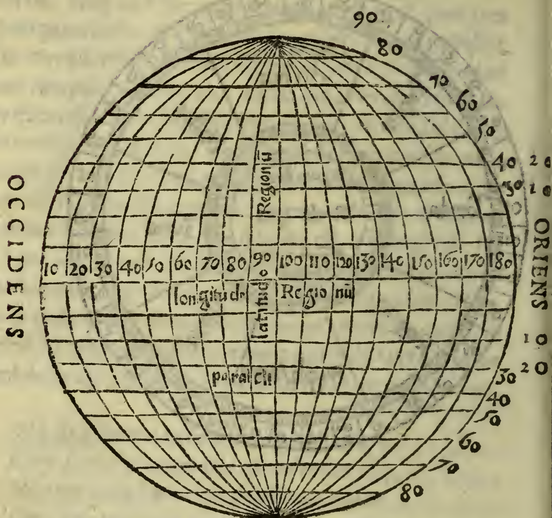

DE PARALLELIS, AC GNOMO NVM RATIONE

Cap. X.

d *Duplices sunt in sphæra paralleli. Alij enim distinguunt gradus latitudinum, & illi pinguntur in mappa, nonnunquam quinis.*

SEPTENTRIONE

MERIDIES.

gradibus,uonnunquam denis distantes,numerando ab æquatore polos uersus. Alij distingunt differentias horarum diei artificialis. Nam quo magis ab æquatore disceditur, tanto maior uariatio accidit horarum. Hi autem paralleli non pinguntur in mappulam,uerũ marginibus adponũtur. Intelligu ntur tamen per totam terram ab oriente in occidentem: ac de his nunc tractabimus. Vt autem intelligatur qua ratione positi sint, hæc prænotanda duximus, Quod longitudo re-

gionum ſumitur ab ortu in occaſum, Latitudo uero a ſetpentrione in auſtrum. Porrò latitudinem diſterminant paralleli, menſurant meridiani. Longitudinem uero diſtingũt meridiani, menſurant parallelí. Cum autem omnes meridiani in polo conueniant, omnes ſibi inuicem ſunt æquales: ſunt enim maiores circuli. Paralleli uero, cum nõ habeant ubi concurrant (quippe ſic non eſſent paralleli) neceſſum habent, ut alius alio ſit maior, omniũ uero maximus, æquator. Et ipſi à meridianis inæqualibus arcubus interſecantnr: quorũ arcuũ proportio ſciri nõ poteſt, niſi ex totius circuli proportione ad maximum. Præterea notandum, ſub æquatore habitantibus, ſemper eſſe diem nocti æqualem, duodenarum uidelicet horarũ. Cuius cauſa eſt, quod horizon eorum omnes parallelos, quos ſol deſcribit, medios ſecat, ad angulos rectos & ſpherales, æqualesq́; arcus ſupra atq; infra horizonta relinquit. Verum quo magis ab æquatore diſceditur, tanto maiorem eſſe horarum uariatione, noctisq́; & diei. Ergo ubi horarum uariatio eſt ab æquatoris æqualitate uno quadrante, ibi aliquis nouus parallelus ab oriente in occidentẽ à Ptolemæo deſcriptus eſt, uſq́; in eum, qui per medium Hyberniæ, ubi propter ſphære præcipitem coartationem, nõ quadrantibus proceditur, ſed medietatibus, & paulo poſt totis horis. Eſt autem hæc ſubiecta deſcriptio ex Ptolemæi libro περὶ τῆς μεγάλης πραγματείας.

				Aestiua.	Aequinoctialis.	Hyberna.		
				[illegible] 2	179 1/2	253 5/6	Per Rheni hostia	
	19	16 1/2	51 1/2 1/6	31 1/3 1/2	75 1/3 1/2	229 2/3	Per Agrippina colonia	IX
	18	16 1/4	50 1/4	29 1/2 1/3 2 1/1 2	71 2/3	210 1/3	Per mediam Mæotim.	
	17	16	48.32.minut.	27 1/2	67 1/2 1/3	188 1/2 1/2	Per borysthenis ostia.	VIII
	16	15 1/2 1/4	46.51.minut.	25 1/2	63 1/2 1/3 1/2	174 1/6	Per fontes Istri.	
	15	15 1/2	45.1.minnt.	23 1/4	60	155 1/2	Per mediũ pontũ Euxinũ.	VII
	14	15 1/4	43 1/4	20 1/2 1/3	55 1/2 1/4 1/2	144 1/4	Per maßiliam.	
	13	15	40.56.minut.	18 1/2	52 1/2	127 1/2 1/3	Per Hellespontum	VI
Tropicus Cancri.	12	14 1/2 1/4	38 1/2 1/2	15 2/3	47 1/2 1/3	114 1/2 1/3 1/2	Per Smyrnam.	
	11	14 1/2	36	12 1/2 1/3 1/2	43 1/2 1/2	103 1/3	Per Rhodum.	V
	10	14 1/4	33.18.minut.	10	39 1/2	93 1/2	Per mediam phœniceam	
	9	14	30.22.minut.	6 1/2 2/3	35 1/2	83 1/4	Per inferiora Aegypti.	IIII
	8	13 1/2 1/4	27.40.minut.	3 1/2	31 1/2 1/3	54 1/6 1/2 al	Per ptolemaida Thebaid.	
	7	13 1/2	23.51.minnt.20.sec.	0	27 1/2	65 1/2 1/2	Per Syenen.	III
Amphisc.	6	13 1/4	20.14.minut.	3 1/2 1/4	22 1/3	58 2/3	Per Napatos	
A equator.	5	13	16.27.minut.	7 1/2 1/4	17 1/2 1/4	51	Per Meroën.	II
	4	12 1/2 1/4	12 1/2	12	13 1/3	44 2/3	Per Adulicum sinum.	
	3	12 1/2	8 1/3 2 1/1	16 1/2 1/3	8 1/2 1/3	37 1/2 1/3 1/2	Per Aualicum sinum	
Sex.	2	12 1/4	4 1/2	21 1/3	4 1/2 1/1	32	Per Taprobanem.	
	1	12	0	27 1/2	0	27 1/2	Per mediam Aphricam.	

Gnomonum umbræ.

		Numerus parallelorum	Horæ cum partibus.	Eleuatio poli siue elongatio parallelorũ ab Aequatore.				Loca p quæ scribuntur paralleli.	Climata.
polus* Arcti= cus.	Perisciĳ Septem	39	Medius annus	90	90			Per mare glaciale	XIX
		38	Menses quinq;	84	75			Per mare glaciale	
		37	Mẽses quatuor	78 1/2	60	Gradus Tropici ex utraq; pte		Per mare glaciale	XVIII
		36	Menses tres	73 1/3	45	puncti maxime eleuationis su=		Per Pilappos	
		35	Menses duo	69 5/2	30	pra horizontalatitudinis		Per mediã Islandiã	XVII
		34	Menses unus	69 1/2	15			Per Gotthiam	
		33	24	67 1/6	Periscione primus. umbras circuducen iĩ.			per Gotthiam	XVI
		32	23	66				Per Gotthiam	
		31	22	65 1/2				Per extrema Scythiæ	XV
		30	21	64 1/2				Per Scythiam	
Circu= lus Arcti= cus.		29	20	63				Per Thylen.	XIIII
		28	19 1/2	62				Per Ebudas Insulas	
		27	19	61				Per Septẽ Hyberniæ	XIII
	Heteroscĳ uiginti	26	18 1/2	59	1/2	Hic umbrarum rationes deficiunt		Per medium Hyberniæ	
		25	18	58	40 2/3	96	419 1/2	Per australes part. Hyb	XII
		24	17 1/2 1/4	57	39 1/2	92 1/3 1/2	372 2/3	Per Camolodunũ Britã.	
		23	17 1/2	56	37 2/3	88 1/2 1/3	335 1/4	Per mediã Britãniam	XI
		22	17 1/4	55	36 1/4	85 1/3	304 1/2	Per Bullæũ Britãniæ.	

In hac figura primus ordo significat numerum parallelorum. Sunt enim.39.in uniuersum in secũdo ordine positæ sunt horæ cum partibus. Diuenitur autem ab.12.horis ad medium annũ. Porrò tertius ordo declarat, quot gradibus quiuis parallelus ab æquatore distet donec ad nonagesimũ usq; gradũ peruentum fuerit. Deinde sequuntur tres ordines pro umbrarum in Gnominibus ratione quorum primus æstiuam umbram explicat, Secũdus æquinoctialis, Tertius Hybernã usq; ad.25.parallelum. Nam ultra deficiunt rationes umbrarum propter propinquitatem nimis angustam, ut ait Ptolemæus.

Vltimus ordo loca habet in terra habitabili, per quæ paralleli ipsi meant. Marginibus porrò apposuimus ut utrinq; illic parallelorum nomina ex umbris, hic climatum numerũ. Sed de ijs in sequentibus copiosius disseremus. Exempli gratia. Aequinoctialis est primus parallelus, qui habet perpetuo 12.horas. Elongatio eius nulla est: quippe alij paralleli ab ipso distant. Aestiua umbra est.27.& semis partium, qualium Gnomo.60. Aequinoctialis nulla, Hyberna totidem quot æstiua. Per mediam autem Africam describitur æquinoctialis, ut habet nostra ætate terra habitabilis.

Item secundus parallelus.12.habet horas, et quadrantem: distat ab æquatore gradibus quatuor & quadrante. Vmbra æstiua partes habet.21. & trientem Aequinoctialis partes 4.cum triente & uncia. Hyberna uero triginta duas. Meat autem per Taprobanem insulã Indici maris. De reliquis parallelis eodem modo conijciendum.

De Gnominibus autem hoc sciendum: Erigatur ad perpẽdiculum stilus in plano, æque cum horizonte iacente diuidaturq; stilus in. 60. æquas partes, in quas easdem & planum

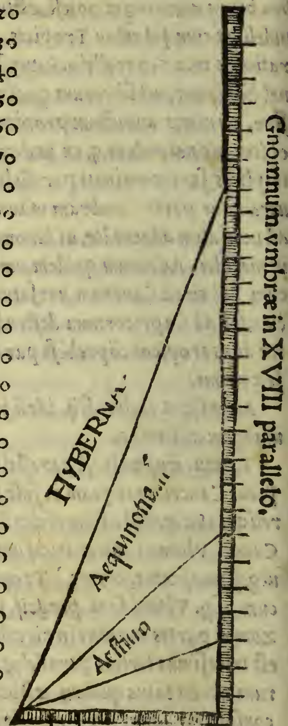
iacēs æque ſcindatur, ſed lōgius multo protēdatur, uidelicet ut hyemales umbræ pīgi queāt. Tum ſane in quauis regione quas diximus umbras, facile uidebis. Nam æquinoctialis umbra bis in anno ingri poteſt, æſtiua ſemel hac hyberna ſemel uidelicet cum ſol eſt in Tropicis. Deficiunt autem umbrarū rationes in. 26. parallelo. Superfluumq; eſt (ait Ptolemæus) uel horarum, uel ūbrarum quadrantes, in Gnomonibus recē ſere, ob nimis anguſtam propinquitatē parallelorū. Porrò obiter hic notandum, ꝙ ex umbrarum, quanquā alia ratione triplices ſunt nominati paralleli, Primi Amphijcij, ideſt in utramque partem umbram mitentes. Fit enim bis in āno, ſole ad ueritatem aduentāte, ut Gnomones nullam unbram faciāt in meridie. Achorum quidem umbræ ad auſtrum declinant, cum Sol circa Cancrum uerſatur: ad ſeptentrionem autem, cum ſol ad Capricornum deſcendit. Tales certe sūt omnes inter duos tropicos cōprehēſi paralleli: In figura uero noſtra, ſex primi.

Alteri ſunt Heteroſcij, ideſt in alteram duntaxat partem umbram mittentes.

Primus eiuſmodi eſt parallelus per Syenē, uidelicet Tropicus Cancri, quanquam is ſolē ſupra caput habet, nō etiam reliqui Heteroſcij. Heteroſciorū itaq; primus eſt Tropicus Cancri, Vltimus autem triceſimus ſecundus, numero quidem uigeſimusſextus, omnes à Tropico Cācri ad circulum arcticum uſq;. Vltimi ſunt periſcij. i. qui unbram in omnes horizontis partes mittunt in circulum omni die. Horum primus eſt triceſimus tertius parallelus. Quippe ī hoc dies. 24. horarum eſt. Et totus quidem æſtiuus tropicus ſupra horzonta conſpicitur, alter uero occulitur. Numero quidem Periſcij ſunt ſeptem, à circulo arctico omnes ad polum uſq;.

10 20 30 40 50 60

Inter circulum cir= 10
cticum & polum pro 20
pter sphæræ angustiā 30
differentia parallelo= 40
rum p.15. augetur gra 50
dus, sed utrinq; ab la= 60
tere Meridiani intelle= 70
cti, qui menses singu 80
los efficiunt, donec sub 90
polum deuentum est, 100
ubi dimidiatus annus 110
est dies, unius: dimtdia 120
tus alter, nox una: 130
quoniam sex ibi signa 140
supra orizonta con= 150
sistunt, sex infra. 160
Itaq; totus annus il= 170
lic ex die uno & no= 180
cte una conflatur. 190
Est autem hæc figu= 200
ra dimiditatæ sphæ= 210
ræ. Nam hemisphæ = 220
ria eiusdem rationis 230
sunt. Et quæ in hoc 240
diximus hemisphæ= 260
rio in altero prorsus

ita habẽt. Quare res explicata ĩ nostro, ĩ hoc altero patet.

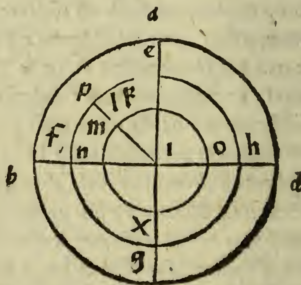
DE CLIMATVM RATIONE, Caput XI.

CLima proprie regio est, & , ut Columella ait, quoquo uersus. 60. pedũ. Est enim octaua pars iugeri, Apud Geographos uero horarũ inclinatio dicitur. Definiũt autẽ hoc pacto: Clima est spacium terræ, inter duos parallelos cõprehensum, in quo porrectißime ab initio Climatis, usq; ad finem eiusdem dimidia hora uariatio est diei. Vbi notandum, quotũ aliquot clima ab æquatore fuerit tot semihoris, lõgissima eius loci dies, superat diem nocti æqualẽ. Est igitur ratio Climatum dupla ad rationem parallelorũ. Nam paralleli quadrantibus distant, Clima ta uero duobus quadrãtibus idest, mediatis horis. Et ubi paralleli dimidiatis horis cõstituũtur, ibi Climata integris horis procedũt, et sic sequẽter ad finem usq; parallelorũ seruata dupla ratione. Ex figura autem præcedenti parallelorum facile est cõijcere omnia accidentia Climatum, ut sunt horarum differentiæ, poli eleuatio, et umbrarũ rario. Porrò qui nostra ætatæ de Climatum ratione scripserunt, præceptionem nobis dederũt cũ ab initio tum à fine claudicantem: qualis est Ioannis à Sacro Busto, quem authorẽ de sphæra uocant. Climata uero haud dubie denominari debent ab ultimo parallelo, ubi media hora diei uariatio est. Erũt itaq; Climata. 19 his nominibus nominata per Aualicum sinum per Meroën, per Synen, per inferiora Aegypti, quod alij διὰ ἀλεξανδρείας: per Rhodũ, per Hellespontum, quod author de sphæra uocat διὰ ῥώμης: p mediũ pontum, per Boristhenis hostia, per Agrippinã Coloniam, per Tanais fluuij hostia, per mediam maiorem Britanniã. p australes partes Hyberniæ, per septẽtrionalia Hyberniæ, p

Tylen, per extrema Scythiæ, per Gotthiam, per mediā Islandiam, per more Glaciale, & ultimum hinc polum usq;. Cæterum ut hic descripta sunt Climata hemisphærij nostri, ita in altera parte alterius hemisphærij, eadem ratione cōstitui possunt, quemadmodum etiam antea de parallelis diximus.

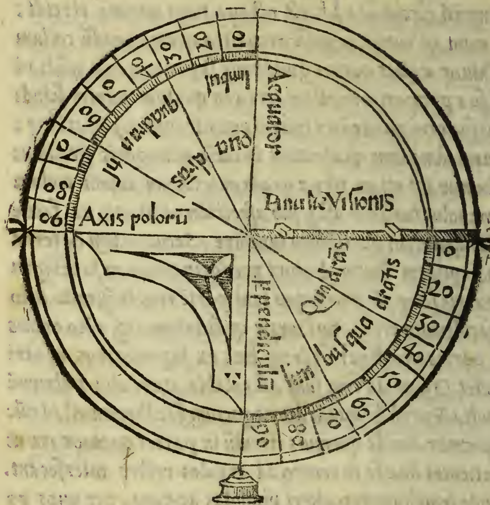
QVOD TERRAE QVANTITAS Humano ingenio certo deprehendi queat. Cap. XII.

AD eam rem hypotheses sūt aliquot. Prima Circuli ad circulū esse proportionē. Secunda. Mediū cœli nobis semper apparere. Tertia. Demissos radios à sole, in terræ differenteis parteis, parallelos esse. Quarta. Terram se ad totū cœlum habere uelut punctum. Quinta Aequaliū angulorum productas circunferentias, similes esse, idest eandem rationem proportionemq; habere ad circulos suos, Eius est exemplum subsequens.

Nam quemadmodum b, a, est quadrans maximi circuli a, b, c, d, ita f, e, est quadrans medij circuli e, f, g, h, & n, k, minimi. Sūt enim omnes ad angulum a, i, b. Item ut p, e, est octaua

pars medij circuli,ita ,l,k,est octaua pars minimi circuli; Sunt enim ad eundē angulū arcus. Ita quemadmadū cœlum in quatuor æquas partes diuidimus super centrum mūdi,ni mirū sua proportione etiam terra in quatuor partes scindi tur,ut superni quadrātes infernis quadrantibus cōparētur: Et quemadmodum quadrantes in cœlo nonagenis gradibus diuiduntur,ita etiam terræ quadrantes. Cum autem cœlum circumuoluatur,totū utiq; sub aspectum cadit,atq; ita facile est illic quartam portionem inuenire. Secus autem de terra quandoquidem homo diutina peregrinatione,in superiora respexerit scire nō potest quo tam partē eius trāsierit. Alio qui facillimum erat totius terræ quātitatem,atq; adeo omnes eius partes inuestigare. Ideoq; hæc ex superioribus uenari oportet. Quam ad rem sunt Astrolabia,atque alia instrumē ta multa. Porrò de quadrāte negocium facillimum est,id nūc exequemur. diuide quemuis circulū in partes quatuor,ita ut dimetientes duæ se in centro ad angulos rectos intersecant. Deinde semidiametro alteri pinnulas appone, per quos & poli stella,uel aliud astrū uidi queat: aut per quas radij sola res poßint demitti. Ex dictis autem notum est, si per pinnu las uideas polum,eam demetientē significare axem mundi: alteram autem pinnulis carentem,æquatorem. Quod si perfo ramina pinnularum,radios solis accipias(quod commodißi me fit cum sol sub æquatore decurrit)illa dimetiens tūc signi ficat æquatorem , altera uero axem mundi. Porrò limbus quadrantis diuidendus est in nonaginta partes, & si uoles etiam oppositus arcus in totidem. Deniq; fige in centum per pendiculum & paratus est quadrans,quantum ad hoc nego tium attinet. Huius hæc est figura.

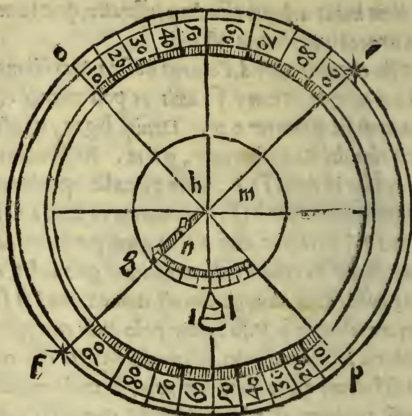
Perpen- diculum.

Punctus pedum.

Cæterum memoria tenendũ eſt,quod capite octauo dixi mus,quatuor puncta cum horizonte cedere , ab meridie in ſeptentrionem cedentibus nobis,aut contra à ſeptentrione in meridiem. Sunt autẽ hæc,duo poli,zenith capitis noſtri, atq; punctum ei oppoſitum. Nam *quantum ſuperus nos ab æquatore diſceſſerimus,tantum inferius oppoſi[..]um punctũ identidem cedit,atq; adeò polus alter leuatur, alter deprimi tur.* Ideoq; *hæc quatuor idem ſunt,*Diſtantia *zenith ab æqua tore,diſtantia pũcti, oppoſiti ab eodẽ æquatore,eleuatio po*

li,ac depreſsio alterius poli.
Eſt item huius negotii alia demonſtratio,quæ tamen etiam ipſa procedit ex capite octauo.

Eſto circulus a b c d,Colurus noſtro Meridiano iunctus Sed b d orizon. Item e f, axis ac poli mundi. Porrò æquatore ſit diameter o p, Deniq; h g m, quadrans minoris circuli. Et limbus eius, g n m. Reſpondens inferior quadrante in cœlo f c p. Item pinnulæ quadrantis g h. Sed perpendiculum h i l. Cum autem orizon a nobis ſit inſtitutus b d, erit eius axis a c, in quem perpetuo cadet perpendiculum. Si igitur polum inſpicere quis uolet, cadet g h latus quadrantis minoris circuli,cum axe mundi f e. At h m cum æquatore o p. Viſo igitur polo, uide quo ꝑpendiculum ceciderit. Id enim ĩ limbo, quem uidemus ita eſſe. 90. partibus diſsectum quemadmodum prior formula monſtrabat, numerũ graduum ab n in m abſcindit, quæ certe portio quadrantis reſpondet cœli portioni,quæ eſt c p. Tum ita ratio nandũ. Eadem eſt diſtãtia zenith ab æquatore in nobis apparenti hemiſphærio, quæ & puncti pedum in inferiore ac nobis abſconſo hemiſphærio. Sed n,m,reſpondẽs c,p,indicat nobis numerum graduum quantum punctus pedum ab æquatore diſtat,ergo etiam quãtum zenith noſtrum ab æquatore diſtat indicabit. Porrò cum eadẽ diſtantia ſit zenith ab æquatore,cum eleuatione poli, ut capite octauo demõſtratum eſt numerus graduum in limbo quadrantis abſciſſus à perpendiculo,uidelicet ab n in m erit numerus eleuationis poli,ac ſic regionum latitudo a nobis inquiſita eſt.

DE LATITVDINE TERRAE Cap. XIII.

LAtitudo terræ a meridie in Septentrionem intelligitur, sed perquiritur ex superioribus dictis. Quippe sub æquatore polus in horizonte conspicitur. Sin autem uerso itinere ad alterutrum polorum, ab eo uno gradu ceßerimus id quod (ut iam diximus) ex instrumẽto facile haberi poteſt hoc tum ſpaciũ metiri oportet, quo menſo, aperte apparebit quantũ terræ ſingulis gradibus reſpondeat. Porrò inter bina loca ubicunq; gentiũ uoles, inuenire poteris, modo a Meridie in Septentrionẽ, aut contra, inceßeris recta ſub meridiano cũ numerũ uel milliariorũ, uel ſtadiorũ inuentũ multiplica in. 360. gradus. Ita habebis totum ambitum terræ, qui quidem eſt ſecundum maiorem circulum. Verum quod ſtadia

ſingulis gradibus reſpõdeant, diuerſum authores tradidere Ptolemæus enim ſingulis gradibus quingẽta ſtadia deputat; quæ ſi multiplicauerimus in . 360 . gradus, prouenient . 180000 . ſtadiorum. Rurſus ſi hunc numerum multiplicaue rimus per . 7 . ac ſummam productam per . 22 . diuiſerimus, ſubito numerus dimtientis, ſtadiorum . 57272 $\frac{8}{11}$ ac emerget . Quod ſi octona ſtadia ſingulis millibus paſſuũ deputabis, fiũt totius ambitus milliaria Romana . 22500 . Plinius enim lib . 2 . cap . 23 ait ſtadium habere paſſus . 125 . Itaq; in millenos paßus uenient octona ſtadia. Eratoſthenes autem, ut idẽ Plinius penultimo capite lib . 2 . author, eſt ſingulis gradibus deputat ſeptingenta ſtadia. In quibus a Ptolemæo ducenis ſtadiis diſtat Eratoſthenis ſupputationem ſecutus eſt Strabo et ueterum pleriq;, et author de ſphæra. Ambitus autem totius maioris circuli, authore Eratoſthene; erit . 252000 . ſtadiorum. At millium paſſuum . 31500 .

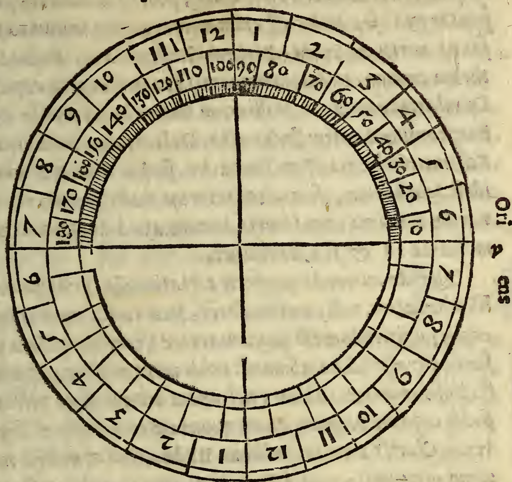
DE LONGITVDINE CIVITATVM CAPVT. XIIII.

SAne a Borea in Auſtrum per facili eſt ragionum latitudinẽ, ut capite præcedente iam docuimus inuenire, quã doquidem in utrinq; aliquod immobile principiũ eſt uidelicet polus. At ab ortu in occaſum nõ ita facile quãdo nullũ ibi principium immobile uidetur. Ideoq; notãdum, quẽad modũ zodiacus in . 12 . ſigna diuiditur, ita etiã æquinoctialis. Quem eo libentius nominamus, quod zodiaci ſigna inæqualiter oriuntur atq; occidunt. Porrò quini deni gradus æquinoctialis, ideſt, dimidiatum ſignum ſingulis horis conſcedunt. Triceni uero, ideſt totũ ſignũ binis horis. Sequitur ex eadẽ

ratione, ut totus æquator intra.24.horas exoriatur, quæ faciunt diem naturalem. Item semicirculus intra.12. et singuli quadrantes senis horis. Vt igitur ciuitatũ longitudo inuestigetur, hoc considerandum est, quod horis citius Sol oriatur huic quàm alteri ciuitati. Necessum enim est, ut quæ magis ad orientem sunt urbes, etiam citius orientem solem habeãt, quàm eæ, quæ ad occasum uergunt. Quodsi ciuitas aliqua, una hora citius habuerit orientem solem quàm altera haud dubie quinis dinis gradibus distabũt. Si duabus horis, tricenis. Sin media hora distabũt gradibus septenis ac semissibus Verum hæc differẽtia ortuum in diuersis regionibus potest accipi ex uno aliquo quod eodẽ tẽpore, atq; adeo uno momento apparet in diuersis regionibus. Quales sunt eclipses Lunæ, quæ uno quidem minuto temporis consistunt, sed iis, qui magis oriẽtales sunt plureis horas de horoscopo abscindunt, quandoquidẽ citius habuerunt orientem solem ideoq; citius etiam numeranrunt, ut Arbilis Assyriæ urbs oriẽtem uersus habuit Eclipsim hora quinta, quando Carthago occidentem uersus hora secũda. Tribus ergo horis distant, gradibus.45. authore Ptolemæo lib.1.cap. 4. Eius sit typus subsequens à Sinarum regio & oriens. c, Fortunate insule & occidens a b c, superius hemisphærium cognitum. a d c, inferius hemisphærium Ptolomæo incognitum. b c d, arcus noctis Sinarum. d a b, arcus noctis insularũ Fortunatarũ.

Sep b tentrio

Occi c dens

Ori a ens

Meri d dies

DE MENSVRA ET EIVS PAR tibus, atq; inibi de pede Romano Cap. XV

MEnsuram omnem, de qua nobis sermo est, finitam esse constat. Partes uero eiusum itæ sunt tum apud Latinos cum apud grecos. Nobis à minimis incipiendũ, sed breuiter, ut alia Est igitur digitus, q̃ cõtinet quatuor hordei grana in latũ posita Palmus minor quatuor habet digitos græce παλαιστὴ: a nostris trãsuersa manus. Maior. 12. digitos, quẽ græci σπιθαμὴν uocãt, latini dodrãtẽ. ꝑ quatuor palmos minores hẽt.

Cubitus siue cubitum, sesquipedem. Greßus, duos pedes & semissem, graece βῆμα. Paßus quinq; pedes, hoc est, duos gressus. Orgya sex pedes: est enim mensura inter manus expansas ut uertit ex Suida Budaeus. Stadium. 125. Paßu. Plethrum, centum pedes, quanquam saepe pro iugero capitur. Diaulos, duo stadia. Milliarum nomen habet à mille paßibus: continent autem stadia octo. Dolicos, duodecim stadia. Schenus. 60. stadia. Parasanga. 30. stadia. Stathmos porrò idest tabellorum, siue ueredariorum diuersorium, mensurarum maxima, non incerta tamen: apud quosdam tamen milliaria. 28. & semis continet.

Quando autem de mensuris certatim oēs praecipiunt q̄ Mathematica nostra aetate docēt, pauci uero quoties quid oculis subiiciendum est q̄cquam certi adferre in medium possunt operaeprecium uisum est nobis mi ornatißime Ioannes studiosae iuuentuti iudicare uel unam hic mensurā pictam, pedis inquam Romani, quam quondam cum Lutitiae degerem, a Clarißs. uiro, D. Gulielme Budaeo, Galliae nostrae maximo ornamento, accepi. Nam forte cum ab urbe pestis nos pelleret, ac ambulare aliquo liberet, commodum in mentem uenit, ut illius uillam inuiserem. Et uidi quidem non absq; ingenti uoluptate. Demum Basiliae cum benignitas tua è Frāca legatione reuersa, uellet aliquod mēsibus hic frui cōsuetudine D. ERASMI Roterodami, uerae ac Christianae Theologiae instauratoris, parentisq; nostri ac omniū studiosorū mōstraretq; mirificum hoc opus sphaerae, quod Christianißimus Galliarum rex FRANCISCVS tibi dono dederat in monimentum amoris mutui. Memini me quoque tum tibi cō mostraße, quid muneris ego a Budaeo, eiusdem illustrißimi Regis secretario haberē. Erat munus illis de tuū regiū exi

mium, ac magnificũ, a maximo principe datũ. Meũ nõ eiuſmodi, ſed tamen quale decebat doctũ ac eximum uirum dare, ſtudioſum accipere. Certe ut nulla ſit donorũ cõparatio, certi animi nobis æſtimandi ſunt. Rex eſt omniũ munificentiſsimus, Budæus omniũ humaniſsimus, uterq;, munificus, uterq; humanus. Sed ad rem reuertar. Iubebas tũ ut faber aliquis eundem pararet tibi pedẽ, quod factũ eſt a nobis ſedulo. Atq; hic eſt, quo urbs Pariſienſis in operibus publicis utitur. Putatq́; Budæus eam formam a Romanis in Gallias ut pleraq; alia, ueniſſe. Eam hic oculis ſubiicere placuit sed dimidiatam duntaxat, propter ſpacii anguſtiam. Porrò cũ hæc ſcriberem, in manus noſtras uenit alius Ro. pedis typus Leonardi de Portis. Iuriſcõſulti Vicẽtini, uiri apprime eruditi, ac diligẽtis quẽ ait Romæ ĩ hortis Angeli Colotii uiri doctiſsimi extare. Eam quoq; formam hic appinximus, ne ſtudioſi hic quicquam deſiderarent.

Pariſienſi pedi fermè cõueniũt apud artifices formæ q̃bus in opibus publicis utũtur. Superat autẽ Leonardi pedẽ plus uncia. et ipſe Leonardus ingenue fatetur pedũ publicorum formas maiores eſſe uncia. xvi. digitis manu nõ oĩno

Dimidium pedis Romani, ac vrbis Pariſienſis

Vnciæ ſiue polices.	Digiti.
I	I
II	II
III	III
IIII	IIII
	V
	VI

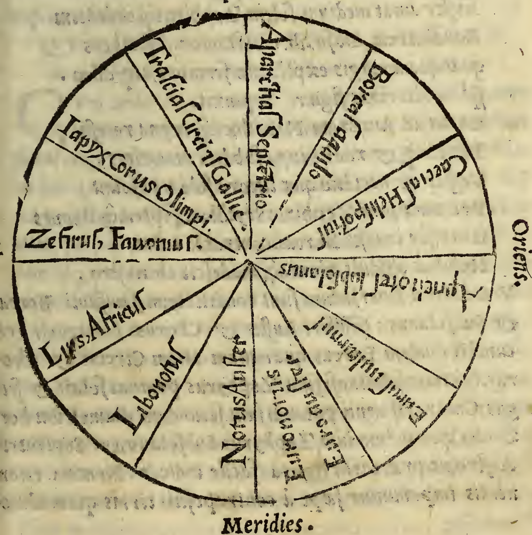
Dimidium pedis antiqui qui ex Leonardo

Digiti.	Palmi.
I	V
II	VI
III	VII
IIII	VIII

crasæ,ut nũc sunt homines. Ridiculum autem fortassis,quod quidam putãt olim maiores fuisse homines,quàm sint nostra ætate. Vtut res se habeat uerisimilius est cum primũ typus hic hominibus placeret,ut mensure examen esset electum esse hominem eximiæ staturæ,nõ omnino portentosæ, nec etiã prorsus uulgaris,à cuius magnifica forma,magnifica mensura acciperetur. Et uidi quorum pedes excederent hanc formam Parisiensem,sed in paucis: in plerisq; deficere Leonardus putat à natura hæc inspicienda: quãdoquidẽ nominato pedis natura est. Et siliquas ubiq; esse easdem, & digitos quoq;. At ego coniicio postea hanc per siliquas diuisionem à doctis adiectam,primum autem pedem usurpatum ut nunc publicæ habetur. Verum huius negotii institutum non est,ut hæc exacticus prosequamur. Quod autem ad negotium nostrũ attinet sciẽdum in omnibus circulis maioribus, quoquo uersus trahantur,oẽs gradus æquales esse,atq; singulis quingenta stadia respõdere,authore Ptolemæo,si codex nõ fallit. Nam authore Eratosthene quem fermè sequuntur Geographi collatio singulorum graduum, est septingẽtorum stadiorum Neq; uerisimilem est,ducentorum stadiorum differẽtiã in singulis accidisse gradibus. Id etiam supra adnotauimus cũ de latitudine trræ diceremus. Quapropter multiplca cœli gradus,qui sunt.360. in quingẽta stadia, subito emergent maximi cuiusq; circuli stadia.180000. quæ si per octo diuidantur,prouenient milliaria Italica.22500, In parallelis autem discrimen est. nam quãto æquinoctiali propinquiores sunt,tanto maiores arcus habẽt,ac proinde maiorem collationẽ in gradibus. Cõtra uero,quanto polo propinqores tãto minores arcus habẽt, et proĩde minorẽ collationẽ,ĩ gradibus. hæc in tabulis Ptolemæi ferrè marginibus apponitur

DE VENTIS. CAPVT. XVI.

Ventus est exhalatio calida et sicca, lateraliter circa terram mota, causa efficiens uẽti est Sol et astra. Mate
uero exhalatio, quæ dum in sublime, partim astrorũ ui,
rtim natura tollitur, obstaculum inuenit mediam regionem
ris frigidam, & ab se pellẽtem calidum. Ideoq; retruditur
halatio, me atq; in obliquum circa terram. Vbi notandum,
rem secũdum qualitatem, diuidi in tres regiones: infimam,
æ proxime circa nos est plerunq; temperatam: Mediam
gidam, quam attingunt celsissimi montes. Tertiam
premam calidã, proximamq́; sphæræ ignis. In hac postre-

ma generantur dracones uolitantes stellæ cadentes, & simi
les impreßiones, ut uocant Phisici. Quod uero ad loca uent
rum attinet, notandum in quouis horizonte quaternas uent
rum regiones principales intelligi posse, quibus utrinque b
nas ad pingere oportet. Erũt itaque tres ab ortu uenti, tre
ab occasu, totidem & à septentrione, et à meridie. quæ dem
tat hic depicta figura. Socios quidem uẽtos à tropicis utri
que imaginamur, sicut ab arcticis ex utraque parte. . Poet
uero quatuor duntaxat uẽtos principales nominarũt ab o
tu Eurum, ab ocasu Zephirum, à septentrione Boream, & à
meridie Austrum. De hac re sunt hæc Manlij duo carmina

Asper ab axe ruit Boreas, fugit Eurus ab ortu.
Auster amat medium solem, Zephirusq; cadentem
Eandem rem Naso lib. 1. Metamor. describens
quanquam magis explicatio sermone, atq; adeo.
splendidioribus figuris depinxit.
Eurus ad Auroram, Nabathæaq; regna recessit,
Perfidaq;, & radijs iuga subdita matutinis.
Vesper & occiduo quæ littora sole tepescunt,
Proxima sunt Zephiro: Scythiam, septemq; triones
Horrifer inuasit Boreas. contraria tellus
Nubibus aßiduis, pluuioq; madescit ab Austro.

Venti etiam diuersarum sunt conditionum, saniβimi Borea
& Subsolanus: pestiferi Auster & Chorus: tonitruosi præ
cunctis quidem Boreas. quanquam etiam Circius & Cho-
rus: hi etiam fulminosi sunt. Zephyrus pruinas soluit & fri-
gus, Contrarij uenti putandi sunt secundum diametrum hori
zontis, quemadmodum Zephyrus Subsolano, & Septentrio
Austro, ut præcedens figura facile indicat. Nomina etiam
uentis imponuntur sæpe à contrapositis terris. quemadmo-

dum Græci cædam dixerunt Hellespontum, quod ab Hellespōte in Græciā deferretur. Et Horatius Chorū uocat Iapyga, quemadmodū etiā Ptolemæus, q̧ ab Iapygio Italiæ promontorio euntibus in Aegyptum flet, ut in Ode.3. Sic te diua potens Cypri. Eadem ratione Latini Circium uocauere Gallicum, q̧ à Gallia ferretur. Porrò mitti docuerunt ut omni tpe sciatur unde quiuis uentus flet, quemadmodum Vitruuius lib.1. negotium non ita magnum, si figuram istam, quam pinximus, in planum ponas, atq; in eius medio stilum erigas, à quo depēdete linū, aut quippiā aliud. qđ ueneo agitari queat. Id unum tamen cura, ut dimetiens illa, cui inscripti sunt. Notus & septentrio, lineam meridianā præsente, quod horoscopo facile inuenitur.

QVA RATIONE PTOLEMAEVS ac eius sequentes pinxerint orbem. Cap. XVII.

CVm uellet Ptolemæus lōgitudinis terræ etiā ponere aliquod immobile principium, Alexandriam patriam suam elegit, ad quam omnes omnium ciuitatum differentias in horis referret, uidelicet quātum aliæ ad ortū, quantū aliæ ad occasum tenderent. Constituit itaq; ad occasum Meridianum, qui per polos trāsiens, altera dimidiata parte ad orientem, usq; protenditur, totamq; habitabilis terræ longitudinē claudit. Quæ, ut ipse inuenit, ex duobus quadrantibus constat, gradibus autem bis nonaginta idest 180. Verum nostra ætate alteri quoq; duo quadrātes magna ex p̃te lustrati sūt. Sed notādum omne rotūdum dimidiata duntaxat uideri parte. Vt igitur tota habitabilis sub unum aspectum ueniret, qui nostra ætate habitati orbis typum pīxerunt, globi superficiē aperuerunt, uelut chlamide magis pāsa. Videmus autem globum circulis circundatum, ac primis quidē duobus principalibus meridianis, qui in polo ad angulos rectos, quēadmodū

Coluri in sphæra sese intersecant, ac totam superficĕ in quaternos quadrantes diuidunt. Alteris uero parallelis. Ptolemæus igitur duos nobis quandrantes exibuit ab occidĕte in orientem. Alteros duos nostri utrinq; marginibus adicerŭt. Porrò omnes lineæ, quæ à polo in mappa descĕdŭt, uocătur Meridiani: quæ uero ab ortu in occasum, Paralleli dicŭtur, eo quod nullo in loco conueniant: Diuisio omniŭ frequenter fit gradibus denis, quanquam & quinis fieri potest.

DE PICTVRA GLOBI. CAP. XVIII.

TErram in globum pingere uulgato hoc modo possumus. Primum sanè inquirendi sunt poli, et hoc uel motu, uel circino. Circinatio autem potißimum ex quadrantibus constat. Deinde inuestigandus est æquator, quem eodem pacto, quo polos, inuestigare possumus, ita ut ab utroq; polo omnibus partibus æquatißime distet, Meridianos autĕ faciemus oĕs in polo coëuntis, et in æquatore maxime distătes. Discernuntur autem frequenter in mappulis denis gradibus nonnunquam etiam quinis, ut iam dictum est. Eorum centrŭ est in æquatoris peripheria inquirĕdum. Et paralleli quidĕ totidem gradibus discernuntur, quorum centrum est polus. Deinde ponamus alicubi numerum graduum lŏgitudinis terræ. Is autem ad occidĕtem post Hispanias incipit, ut cŏstituit Ptolomæus. Porrò eum numerum pingere conuenit ad incognita terræ. Sic enim nusquam impedimento erit. Latitudinis gradus etiam ad occidentem pingi possunt. Et in pingĕdis terris utile etiă fuerit ab ipsa mox Hispania incipere. Ducendi sunt autĕ primŭ termini litorum trium ptium cŏtinĕtis Europæ, Africæ, atq; Asiæ. Postea uero et fluuij, & montes maiores pingendi, quătum spatij iniquitate non excludimur. Insulæ quoq; & maris sinus & si quæ alia adiici possunt,

aut

aut ex mappulis, aut ex tabulis facie haberi possunt.

DE INDVCENDA PAPYRO IN GLOBVM CAP. XIX.

HAbito quadrante cuiusq; maximi circuli in globo, diuide eum inparteis treis, ut cõsuetudo est communis signa pingentium: deinde accipe papyrum, quam in planum immobilem ponito, duc in ea quanlongißimam lineam, inqua ut minimum . 30 . discriminato parteis, quales in quadrante globi ternas inuenisti. Secta autem sic tota linea huiusmodi partibus, ponito circini pedem ad extremum marginem, & alterum extende pedem in undecimum punctum, ita ut dena transmittas spacia, duc subinde arcus circulorum, hemicilijs minores, ex puncto, in punctum deinceps mouendo pedem circini, Porrò in alterum marginem conuerso circino, cõuersos duc arcus, ac . 12. sectis partibus, habes papyrum, quem globo inducas . Sunt autem uelut . 12 . zodiaci signa, sed in æquatore facta, quanquam in his error bifariam accidere potest, & quod globi raro uere rotundi ab artificius pa[...]antur, & quo circinus etiam facile cedit. Verum hæc à me[...]diocriter exercitato facile corrigi possunt.

c d e f g h i k l m n o p

Dimetiens

Sit linea a, b, in triginta æquas diuisa partes quales singuli quadrantes æquinoctialis ternas habent. Ponito circini pedem alterum in b, alterum extēde in o, sic enim dena transmittes spacia, duc arcum q, r, Deinde ex b, promoue circinū uno pūcto. ita enim alter pes ī n, ueniet. Tū rursus duc arcū atq; ita deinceps, donec in c, deuentum fuerit. Deinde in marginem alterum trāsfer circinum, ita ut a posito uno pede, in d, alterum extendas, atq; illic duc arcum s, t, & emergat duodecima pars superficiei quam quærimus c, s, d, t. Deīde ex a promoue uno puncto circinum, ut antea in altero margine fecimus. ita enim in e, pes alter ueniet, ac deinceps promoue donec ad p, deueneris, ac habebis duodecim partes papyri, quā globo apte circūponere poteris, quāquam, superne propter sphæræ coarctationem nonnihil superabit. Sed id corrigere haud magno negotio quis exercitatus poterit.

DE NOMINIBVS Geographorum. Cap. XX.

Qvadruplica sunt nomina Geographorū. Prima maris, maritimorumq; locorum. Sunt autē hæc: Mare, Oceanus, Sinus Fretum, æstus, Euripus, Bosporus, portus, litus, agger, ora, Chersonesus, idest penīsula, Istmos, Insula, promontorium. Altera nomina generalia, partiū terræ sunt hæc. Cōtinēs, terra, territoriū, regio, regnū prouīcia, gētiles, populus, plebs, urbs, Ciuitas, Oppidū, Emporiū, Castellū, Vicus, Pagus, Villa, Casa, Tuguriū. Tertia nomina agrorū sūt hæc: Mōs, Vallis. Collis, Cliuus, Rupes, Vertex, Iugū, Cacumē, Conuallis, Fauces, Campus, Ager, Aruum Pratum, Pascua, Sylua, Lucus, Nemus, Saltus, uirgulta, Spinetum, & simulia. Quarta, nomina generalia fluuiorum stagnorum & cæterorum aquasorum locorū, sunt, hæc: Fons

Riuus, Fuuius siue Flumen, Torrens, Fluentum, Gurges, Amnis, Fluctus, Vnda, Ripa, Ostium, Alueus, Vadum, Lacus Stagnum, Palus, Lacuna, Cisterna, Piscina, Thermæ. Hæc apud Ioannem Coclæum Noricum, amicum nostrum, diffuse ac elegãter descripta, paucis attigimus, ne in alieno opere ingeniosi esse uideremur.

DE DIVISIONE TERRAE Cap. XXI.

Quoties fit mentio de diuisione terræ habitabilis intelligitur hæc sectio de superficie terræ supra aquam extante, quam homines & reliqua animantia in habitant. Eius tres sunt partes: Europa, Africa et Asia. Minima est Europa, in qua nos sumus. Caput eius Roma. Media est Africa, in qua Carthago, ptinax Romani imperij æmula. Maxima autem est Asia, cuius caput quondam Troia. Porrò hæ tres partes uocantur continens. Nam insula dicitur undiq; circũdata mari, Nec alicubi harũ adhærẽs continuata terra. Europa diuiditur ab Asia mari Aegæo, Propontide, Ponto Euxino, Mæotide palude, Tanai fluuio, et hĩc linea, quæ recta à fontibus Tanais ad septẽtrionẽ pro rigitur. Inter mare Aegæum & Propontidem est Helespontus, per quem olim tranauit Leãder ab Abydo ad sestum, urbes littorales, illã Asiæ, hãc Europæ. Inter põtum Euxinũ et propontidem est Bosporus Thracius. Inter Meotim et põtũ Euxinum, Bosporus Cimmerius, ab oppido Cĩmerio Thauricæ Chersonesi, quod ipsum tamẽ à cimbris nomen habet, authore Strabone lib. 7. Eadem Europa Africa diuiditur primũ freto Herculeo, deĩde mari mediterraneo, quod etiã nostrũ mare omnes scriptores uocãt. Accipit autẽ appellationẽ hoc mare ab uarijs quas alluit gẽtibus. Nã ubi Iberiã, idest Hispaniã attĩgit, uocatur Ibericũ. Vbi Baleares ĩsulas, Balearicũ

Vbi Galliam, Gallicum, post Ligusticum, a Liguribus populis: & Tyrrhenum & Tuscum, & Hetruscum, & Inferum. Item Hadriaticum, siue Venetum, siue Superum, Ionium deide, & Siculum à Sicilia, et Sardoum, à Sardinia, et Africum, ab Africa, Ita Libycum, Aegyptiacum, Syriacum, Pamphylicum &c. Africa uero diuiditur ab Asia mari Indico, mariq; Rubro, qui & sinns Arabicus dicitur. Deinde linea quæ ab Heroum ciuitate per Istmum, quo Asia & Africa connectũtur, ad nostrum mare uergit, quamuis plerią; authores penant terminos Asiæ & Africæ Nilum, quos recte reprehendit Ptolemæus Libro secundo Capitulo primo. Ait enim commodius esse, quoties fieri potest, mari, quàm flumine continentem diuidere. Præterea ne Aegyptus scindatur, ac distrahatur, si Nilus statueatur trminis.

EVROPA

DE EVROPA ET PARtibus eius maioribus. Cap. XXII.

AB Europæ descriptione omnes authores inceperunt, tanquam ab ea quæ esset notior ac magis culta. Denique maxime celebrata, cũ ob macedonum imperium, tum ob Romanorũ potentiam. Strabo etiam libro. 2. multas præter ea rationes adfert. Hãc Ptolemæus libris duobus, uidelicet secundo & tertio, descripsit, in utroq; regiones denas septenas enumerans. Ita ut in uniuersum regiones Europæ sint. 34. tabulæ uero decem. Sunt autem regiones hoc ordine, Hybernia insula Britannica, albion similiter insula Britannica, Hispania Bethyca, Hispania Lusitania, Hispania Traconensis Gallia Aquitanica, Gallia Lugudunẽsis, Gallia Belgica, Gal-

lia Narbonensis, Germania magna, Rhætia, Vindelicia, Noricum, Pãnonia superior Pãnonia inferior, Illyris, & Dalmatia. Hactenus ex libro secundo apud Ptolemæum, sequẽte uero libro rursus. 17. hæ: Italia, Cyrnus, Sardinia, Sicilia, Sarmatia in Europa, Taurica, Chersonesus, Iaziges, Metanastæ, Dacia, Mysia superior, Mysia inferior, Thracia, Chersonesus, Macedonia, Epyrus, Achaia, Pelopõnesus, & Creta insula.

DE REGIONIBVS QVAE LIbro secundo apud Ptolomæum continentur Et primum de insulis Britannicis Cap. XXIII.

CVm autem in describendo orbe ingenium ac industriã Ptolemæi nemo uicerit, operæprecium uisum est nobis illuc iuuentutem uelut ad fontem, & perfectum huius negotij artificem dirigere. Perstrinximus itaq; regionum gñales fines ad illius præscriptionem, paucula adijcentes rerum uel priscarum, uel nostræ ætatis, insigniumq; locorum quædã nomina, ut uidelicet tædium iuuentutis alleuaremus. Porrò nec in artificio solũ eximius Ptolemæus, sed in ordine quoq; admirabilis, ita regiones deinceps texuit, ut à sinistris ad dextera, hoc est, ab occasu ad ortum deinde è magis septentrionalibus ad australia pergeret. Ideoq; ab Hybernia insula maxime septentrionali atq; occidentali incipit.

Hybernia itaq; insula à septẽtrione hyperboreo alluitur oceano, ab occasu occidentali, à meridie Vergiuo ab ortu hybernico. Hodie dicitur Irlandt. Paret autem Anglorum regi homines sunt agrestes. In ea fabulantur esse D. Patricij purgatorium. De hac miranda scribit Pomponius Mela.

Albion a septentrione habet Oceanum Deucalidonium ab occasu hybernicum et Vergiuum, à meridie Britãnicum ab ortu Germanicum. In ea neq; montes sunt, neq; paludes authore Ptolemæo. Hodie ĩ duo regna diuisa est insula, Angliæ, et Scotiæ: quibus populis non admodum cõuenit. Anglia hodie multis eximijs claret ingeniis, et quid rarum ẽ, erudito rege NENRICO eius nominis octauo, cuius exemplo non mirum est multos ad studia honestã excitari. Insula triquetra est apud Cæsarẽ et Strabonem. De ea copiose tractat Cæsar lib. 5. de bello Gallico. Insulæ adiacẽt his Orchades trigĩta numero, et Thyle septẽtriõis ultima apud ueteres

Con= trariũ putem qui hodie eã uide= runt.

DE HISPANIA Cap. XXIIII.

Secon da Europæ tabula

CONtinentis prima portio ad occasum, est Hispania, quæ à septẽtrione Cãtabrico, ab occasu occiduo claudictur Oceano, à meridie freto Herculeo, et mari nostro, ab ortu Pyrenæis montibus, qui Galliam ac Hispaniã distermi nant. Strabo lib. 3. corio bobulo adsimilat. Hæc treis in parteis à Ptolemæo diuiditur, in Bœticam Lusitaniam, & Taraconensem.

Bœtica à Bœti fluuio denominata, fines habet à septemtrione Lusitaniã, diuisam ab ea fluuio ana: ab occasu oceanum occiduum, à meridie fretum herculeum, & mare nostrum, ad ortu lineam, quæ à Balearea ciuitate ad anam ducitur. Hæc regio hodie regnum Granatæ dicitur.

Lusitania à septentrione habet Taraconẽsem Hispaniã, diuisam ab ea flumine Durio, ab occasu Oceanum occiduum, à meridie anam flumen, ab ortu lineã ab ana ad Duriũ ductã. Hanc regionẽ aliquãto maiorẽ facit strabo. Et nostra quoq; ætas. Portugallia enim uocatur, regnũ nobile cuius solertia factum est, ut ab Hispania in Indiã hodie nauigetur. Ciui

tas regia in ea est Vlysbona, quã Plinius Olyssiponẽ uocat.
Taraconẽsis Hispania, plusquã dupla ad priores à septẽ trione oceanũ Cantabricũ, ab occasu occiduum habet Lusitaniam, Bæticamq;, à meridie mare Ibericũ, siue nostrũ, ab ortu Pyrenæos montes ac Galliam. Hãc secat amnis Iberus, à quo olim Romãi Hispaniã citeriorẽ ac ulteriores diuiserũt. Hæc natio hodie quatuor habet regna, Castellæ, Gallitiæ Nauarræ Taarraconiæ, ab inclyta Scipionũ ciuitate. Præclarissimi in Hispania populi Celtiberi, ac eorũ urbs Numãtia quæ Romanis decem annis restitit, tãdem à Scipione inferiore expugnata. Item Sagunthũ oppidũ insigni clade sub Hannibale clarum, & Carthago noua à Scipione superiore expugnata. Porrò Hispania Romanis obstitit plus ducentis annis, sub Augusto primũ pdomita. Insulæ duæ adiacent Hispaniæ Baleares maior et minor, quæ hodie etiam inde maiorica ac minorica uocantur. Et Gadis in extremo oceano Herculi sacra. Item Herculis columna Bœtica, Calpæ.

DE GALLIA. Cap. XXV.

Sequitur Gallia post pyrenæos mõtes inter Hispaniam Germaniamq;, et duo Maria, oceanum et mare nostrũ sita quã C. Cæsar et ueteres cẽs in ptes tres diuiserũt. Aquitaniã Celticã (quæ proprie Gallia) et Belgicã. Aquitania a Celtis diuiditur Garũna flumine Celtæ a Belgis flumine Sequana, deniq; Belgæ a Germanis flumine Rheno. Hic enim ẽ antiquus limes Gallorũ et Germanorũ apud oẽs authores. Atq; hæc diuisio fuit ãtiqua. Augustus aũt Cæsar Aqtanis adiecit qcquid inter Garũnã et Ligerĩ amnes ẽ populorũ tũ reliquos Celtas ĩ galliã Lugdunẽsẽ et Narbonensẽ diuisit, adiecta Narbonẽsi prouincia uetere, quã ante a Romani tenuerãt, quæq; hodie adhuc nomẽ tenet. Hãc diuisionẽ

posteriores secuti sunt geographi, præcipue uero Ptolemæus. Eam nos quoq; nunc prosequemur.

Aquitania igitur habet ab occasu oceanum Aquitanicũ à septentrione & ortu Lugdunensem Galliam, flumine Ligeri discretam, à meridie partim Pyreneos montes, partim Narbonensem Galliam.

Lugdunensis à septentrione oceanum Britannicum spectat, ab occasu partim oceanum, partim Aquitaniam iuxta dictos limes. Ab ortu Belgicam, diuisam ab ea flumine Sequana, à meridie Narbonensem Galliam.

Deniq; Belgica à septentrione Britannicum habet oceanum, ab occasu Lugdunensem, ab ortu Germaniam magnã diuisam ab ea flumine Rheno, à meridie Narbonensis Gallia à septentrione Lugdunensi ac Belgica concluditur, ab occasu Pyrenæis montibus, ac Aquitania, ab ortu alpibus, à meridie mari Gallico. Hic lectorem admonere uolumus, in descreptione Galliæ, quod ad loca attinet, plus tribuendũ C. Cæsari, q̃ Ptolemæo. Quippe Cæsar regionẽ peragrauit ac uidit Fuit enim diligentißimus in iocis describẽdis Cæsar. Porrò Ptolemæus id nõ egit ut omnia priuata loca ad emußimpingeret, sed ut rogionum in genere ueram phantasiam ac formã oculis subijceret. Sequani igitur, Rauraci, Heluetij Leuci, & Lingones uicinīq; populi, nequaquã Belgis sunt ascribendi, sed Celtis: etiam si aliter tradidit Ptolemæus. Item Dubis, quem Cæsar Alduasdubim uocat, Arar, & Rhodanus non ex eidem montibus originem ducunt. Nec Auenticum, aut ciuitas Equestris, Sequanorum ciuitates sunt etiam si ita exhibuit nobis Ptolemæus: sed Heluetiorum, ut de Auentico Cornelius Tacitus lib. 17. docet. Hoc idem de ciutate Equestri satis patet ex situ heluetiorum à Cæsare descripto. Gallo

rum omnium fortißimi (ait Cæsar) Belgæ, maximæ famæ Celtæ. Cæsar totam Galliam decennio subegit, ait Strabo. Flumina Gallia habet oportunissima in utraq; maria, et nostrum, & oceanum. Eamq; Frãci. origine germani, magna ex parte occupauere, præter Belgicæ maritimam oram, et eam qua Rhenum attingit: præterq; Lotoringos heluetios & Allobrogas, qui hodie Sabaudienses dicũtur. Vrbs habent principalem Lutetiam, olim parisiorum oppidum, & Lugdunũ nobile emporiũ. Belgæ hodie in picardos, Flãdros Brabantos, Hollandosq; diuisi sunt, & quosdam alios non ignobiles populos, Aquitani, Gasconiæ hodie nomen retinent. Celtæ autem innumerata nomina. Ex his multi sunt qui Francis parent, sunt item qui non parent.

DE GERMANIA. Cap. XXVII.

Germania magna ab occasu Rhenum habet Galliasq; à septentrione Oceanum germanicum, à meridie flumen Danubium, regiones uero Rhætiam, Vindelitiam, Noricũ, Pannonias, duas superiorem & inferiorem. Ab ortu Vistulam flumen, & Carpathum montem. In hac tam uasta ac magna natione, ex antiqua appellatione quatuor duntaxat populorũ nomina mansere, Saxonum, Phrysiorũ Marcomãnorum, et Seruorũ. Et Sueui quidẽ condam ad albim fluuiũ habitant, patentißima ragione, ut patet apud oẽs authores. Cæterum Strabo, etiam Seruorũ ad ortum Danubij meminit lib. 4. ad finem, ubi hodie quoq; manet nomen. Marcomanni autem hodie uulgo Merrhenlandi dicunuur. Germaniæ maximus fluuius est albis ultra quem Romani nõ habuerunt imperium, ait Strabo lib 7, Maxima sylua in ea hercynia est, de qua Cæsar lib. 6. elegantißime differit, & quæ hodie nigra sylua dicitur eiusdẽ caput est. Bacenus au

tem sylua longe alia est.uidelicet nõ longe ab Abi fluuio in Sueuis. Multi hodie picceariam uolunt,quæ in Turyngis est. Tota hodie natio in multa regna & regulos diuisa est,non magno sua cõmodo. Vtitur autem fermè uetere lingua Germania exceptis Bohemis,ac parte Poloniæ .Vrbes quoq; in ea præclarißimæ,ut urbs Norica in umbilico propè Germaniæ,Ertphordia in Turyngis,Praga in Bohemis. Vratislauia in slesijs, Lubecum, in Cimbrice Chersonesi Isthmo & reliquæ infinitæ.

DE RHAETIA, VINDELITIA, NORICO, Pannonij duabus Illyri,et Dalmatia. Ca. XXVII.

Quinta Europæ tabula

RHætia ab ocasu Heluetiis , à septentrione Danubio & Germania,ab ortu Lyco flumine et Vindelitia,à meridie alpibus terminatur.Hæc natio nõ prorsus ita habet apud Stràbonẽ,qui eam ad Comũ usq; extendit. Hi origine Tusci sunt,ut author est Liuius libro quinto ab urbe condita. Et lingua Thusca etiãnum apud Rhætos manet, quanquã non incorrupta, ut idem ait Liuius. Ipsi in tria fœdra scißi sunt,licet non eo omnino tractu,quẽ pingit Ptolemæus

Vindelitia ab occasu Lyco et Rhætia,à septentrione Danubio,et Germania,ab ortu Aeno et Norico à meridie item alpibus clauditur.In ea præclarisima urbs Augusta Vindelicorum ad Lycum amnem.

Noricũ ab occasu Aenum flumẽ et Vindeliciã,à septẽtrione Danubiũ et Germaniã,ab ortu Pãnoniã superiorẽ,à meridie alpes hẽt.Hæ duæ nationes nũc nomẽ Bauariæ habẽt.

Pannonia superior ab occasu Noricũ,à septẽtrione Germaniam & Danubium,ab ortu Pãnoniam inferiorem,à meridie Illyrim habet.Hodie Austria & Stiria. Porrò in ac præclarisima urbs Vienna.

Pannonia inferior à septentrione Germaniam et Danubium, ab occasu Pannoniam superiorem, à meridie Liburniam siue Illyrim, & ab ortu Iazygas Metanastas habet. Hæc hodie sub Vngaris propemodum est.

Illyris, quæ eadem Liburnia (nam authores hæc duo nomina ferè cõfundunt) Item Dalmatia (quæ magis ad ortu ac meridiem a Ptolemæo non singulatim descripta, quanquam regionem singularem puto) a septentrione habent utranq; Pãnoniã, ab occasu histriã, ab ortu superiorẽ Mysiam a meridie Macedoniam ac mare hadriaticum. Tota hæc natio Sclauonia hodie uocantur, uulgo Schiauonia.

DE ITALIA, CORSICA SARDInia, & Sicilia. Cap. XXVIII.

Sexta Europæ tabula.

ITalia pẽïsula ab occasu alpiũ iugis terminãtur ad Varũ usq; flumen, & Tyrrheno pelago, quod etiã mare Tuscũ & inferũ dicitur a septẽtriõe alteris alpiũ iugis, quæ Rhætiæ atq; aliis sequẽtibus nationibus ĩminet, ab ortu hadriaco mari, quod nũc Venetũ uocãt olim a Romanis Superum uocabatur, deniq; a meridie mari. Siculo. Hæc omniũ regionũ præclariss. Caput habet Romã olim gentiũ dñam, & Tyberium amnẽ. Vrbes præterea præclarissimas, Insubriũ Mediolanũ, Venetorũ, Veronã, et urbẽ nouam, quæ nũc Italiæ clarissima est, Ligurũ Genuã, Tuscorum Florentiã, Cãpanorũ Capuã nec longe ab ea liberam quondã Neapolim Per Medam Italiã mons Apenninus tendit, perinde atq; spina p tergũ hominis est in Italia togata Gallia iuxta Padum ingens flumen, ad Rubiconem usq; manem, ubi uera Italia incipit. Hæc olim Galliam Cisalpina uocabatur cum altera Gallia uidelicet nostra, Trãsalpina, Comata ac Bracata dicitur. Italiæ forma tibiæ demortui hoĩs adsimilis est.

Cyrnos, quæ & Corsica insula, ab occasu & septentrione, mari Ligustico, ab ortu hetrusco clauditur, à meridie mari, quod inter ipsam ac Sardiniam iacet. Hæc insula est nūc sub Genuensium domino. Laudatur hodie ex ea uinum.

Sardinia ab ortu habet Thyrrenum pelagus, a meridie Africum, ab occasu & septentrione Sardoum. Hæc insula plantæ humeni pedis ad similis est.

Sicilia insula triquētra ab occasu et septētriōe mari Tyrrheno clauditur, à meridie Afro, ab oriēte Hadriatico siue Ionio. Tria habet promontoria, unde & Trimacris à Græcis dicta, quorū Pelorus septentrionem ac Italiam spectat, Pachyenus ortum, Lilybæum meridē et occasum. Ex Lilybeo quidam naues è Cartaginensium portu egredientes uidere poterat, ut refert Valer. Max. lib. 1. non ita longe à fine. Itaq; quidam putant Siciliam plus equo remotā ab Africa in Ptolemæi descriptione. Strabo tamen li. 17. ait Cartaginē distare à Lilybæo spacio millium stadiorum ac quingentorum ferè, quæ cum Ptolemæi non omnino discrepat pictura. In hac insula mons Aetna incendio memorabilis, Syracusæ urbs, ac Messana. Sardinia ac Sicilia hodie sub ditione Hispanorum esse dicuntur.

DE SARMATIA EVROPAE, TAVrica Chersoneso, Iazygibus Metanastis, Dacia, duabus Mysijs, & Tracia. Cap. XXIX.

Octaua Europæ tabula

SArmatia Eurapæ terminatur à septentrione oceano Sarmatico, ab occasu Vistula fluuio & Germanico, à meridie Iazygibus, Metanastis, Dacia ac Mysia inferiore ab ortu Sarmatica Asiatia, fluuio Tanai diuisa Mæotideq; palude. hæc regio nostra ætate in multas regiones diuisa est Poloniā, Rhußiā, Prußiā, Lituanicā, Liuoniā, Moscouiā, Po

doliam.albam Rhußiam. Sarmatiæ maior pars, neq; parua Germaniæ portio hodie sub uictoriosißimo principe SIGISMVNDO regæ poloniæ dedit. Est in hac Boristenes satis celebre flumen.

Taurcia Chersonesus Mæotide palude, Cimmerio Bosporo, ac mari Euxino penè circũdatur. Hodie minor Tartarea à quibusdam.

Iazyges Mætanastæ terminos habent à septẽtrione Sarmatiam Europæ, ab occasu & austro Germaniam et Pannoniam inferiorem, ab oriente Daciam, hodie septem castra dicuntur, uulgo Sibenburg.

Nona Europæ tabula.

Dacia terminatur à septentrione Sarmatia Europæ, ab occasu Iazygibus Metanastis à meridie Mysia superiore & Danubio, ab ortu Mysia inferiore & Danubio. Hanc hodie Transyluaniam uocant. Est autem longe alia ab ea, quam nõ recte hodie Daciam uocant, cum sit Dania appellãda, uulgo Danmarctt. ad Cimbria Chersonesum.

Mysia superior à septentrione habent Daciam, ab occidẽte Dalmatiam, à meridie Macedoniam, ab ortu Trhcaiã. In ea est Dardania. Hæc hodie seruia dicitur.

Mysia inferior ab occasu habet Daciam, à septentrione Sarmatiam in Europa, ab ortu põtum Euxinum, à meridie Thraciam & Aemum montem. Hic Danubius sex estijs in pontum Euxinũ Effunditur. Hodie Valachia et Bulgaria.

Thracia à septẽtrione habet inferiorem Mysiam, ab occasu superiorem, à meridie mare Aegæum, ab ortu Bosporum Thracium, ac Propõtidem. In hac Constãtinopolis est, olim Bizantium.

Ad Trhaciam & Hellespontum est proprie Chersonesus ubi urbs Sestus, amore Herus & Leandri clara.

DE MACEDONIA, EPIRO, ACHAIA EVboia, Peloponneso, & Creta insula. Cap. XXX.

Decima Europæ tabula.

MAcedonia limes habet à septentrione Dalmatiã, Mysiam superiorem & Thraciam ab occasu Ioniũ pelagus siue Hadriaticum, à meridie Epirũ atq; Achaiã, ab ortu Aegæum pelagus. Ea natio rebus gestis, & regum nobilitate præclarißima, præcipue uero Alexandri Magni. In ea urbes quoq; præclarißimæ, Thessalonica. Philppi, Demetria Mõtes. Athos, Olympus, Ossa, Pelios, et Othrys, Fluuij, Sperchius, Peneus, Axius & Strymon. Ptolemæus hanc latiorem facit, quàm uetusta descriptio habet apud Liuium de bello Macedonico.

Epeirus à sptẽtrione terminatur Macedonia, ab occasu et meridie mari Ionio siue Hadriatico, ab ortu Achaia. Montes in ea Acroceraunea et pindus a Thessalis imminens. Ciuitates, Oricũ, Ambracia et actiũ. Hæc natio à Romanis maxime uastata fuit, nobilis suo quondam pyrrho rege. Insulam adiacẽtem habet Corcyram, olim Phæaceam dictã, ut putãt quidã, nobilẽ carmine Homeri, et Alcinoo rege nũc Corphi nominãt. Sũt et aliæ adiacẽtes insulæ, Ithaca Vlyßis patria Cephaliæ et Ecinades, ac Zacinthus.

Achaia ab occasu habet Epirum, à septentrione Macedoniam ab ortu mare Aegeum, à meridie hadriaticum & Cyticum pelagus. In hac sunt Athenæ disciplinarum altrix quodam, Delphi in Phocide oraculo Apollinis clari. Montes. Aeticon, Parnassus, Cythæron, Hymetus. Fluuius, Asopus. Regiones præclarißimæ, Aetholia, in qua Calydõ: Bœotia, ĩ qua Thebæ. ac Phocis, in qua (et diximus) Delphi. Item Sunium promõtoriũ. Achaiæ Eubœa ingẽs adiacet insula. hodie Nigra pont. In ea Chalcis ciuitas clara morte Aristotelis. Ea est

iuxta Euripum è regione Aulidus portus Bœtiæ.

Peloponnesus limites habet à septentrione Corinthiacum sinum, Isthmum, & Creticum pelagus. Ab occasu atq; meridie Hadriaticum pelagus, ab ortu Creticũ mare. Hodie Morea dicitur. Hæc toto orbe peninsula maxime celebrata est, propter Mycenarum, Argiuorũ Lacedemoniorũ, Sicyoniorum, Eliensium, Arcadum, Pyliorum, & Messeniorum imperium. multæ horum populorum preclarißime urbes, multi principes celebrati, immẽse res gestæ, mõtes quoq; ac fluuij celeberrimi. Ab occasu Strophadas insulas habet duas, ab Austro Cythæra, ab ortu Salamina, et Aeginã maxime famæ.

Creta insula ab occasu terminatur mari Hadriatico, à septẽtrione Cretensi, à meridie Punico, ab oriẽte Carpathio. Hac quoq; ĩsula nulla sub cœlo magis celebrata, centũ olim habebat oppida, ideoq; ab Homero ἑκατόμπολις dicta, hodie Candia. Item in Aegæ pelago insulæ sunt multæ, quædam ab situ uocantur Cyclades quæ circa Delum in circulo positæ sũt. Reliquæ Sporades dicũtur quod undiq; per mare dispersæ sint. De his omnibus Plinius lib.4.cap.12. copiosißime. Hæ omnes nationes, quas ho capite enumerauimus, sub Turcarum imperio sunt.

AFRICA

DE APHRICA, ET EIVS PARtibus, ac primum de Mauritanijs duabus, Africa minore, ac Numidia. Cap. xxxi.

SEquitur deinde Aphrica altera mundi pars, quã Ptolemæus li. quarto tabulis quatuor descripsit. Habet autẽ, regiones duodecim, Mauritanias, Tingitanã ac Cæsariẽsem, Numidiam nouam, Aphricã proprie, Cyrenẽ, Marmaricam

Lybiam, Aegyptum inferiorem, Thebaida, Libyam interiorem, Aethiopiam supra Aegyptum, Aetiopiam omnibus his australiorem.

Prima Afriæ Tabula.

Mauritania Tingitana ab occasu habet oceanum occidẽtalem, ad septentrionem fretum Herculem & Iberium usq; ad Malue fluuij hostia, ab ortu Mauritaniam Cæsariensem, à meridie Getuliam et Libiam interiorem. In hac Ptolemæus duos Atlantes constituit, maiorem et minorem. Est in ea Tingis. Cæsarea, & columna Herculis Alyba.

Mauritania Cesariensis ab ocasu habet Tingitanam, à septentrione Sardoum pelagus usq; ad Amsagum fluuium ab ortu Africam à meridie Libycos montes & Getuliam. In hac Syphacis quondam regia, & Masæliorum regnũ, quod postea in Masinisse manus uenit.

Secunda. Africæ tabula.

Aphricæ latus occidẽtale, terminatur Mauritania Cæsariensi, & Ampsaga fluuio: septẽtrionale, pelago Aphricano orientale, Cyrene: meridionale, desertis interioris Libyæ. In hac Carthago est pertinax in perniciem usq; suam Romani imperij æmula. Est Vtica, ubi posterior Cato se occidit. Est et Numidia prouincia, quam suis quibusdam, sed nõ ita proprijs terminis descripsit Ptolemæus. In ea Cirtha regia ciuitas maxima. Quanquam Ptolemæus eam Cirtesiorum faciat urbem, Multæ ante Aphricam insulæ sunt, & duæ Syrtes, maior et minor impediti ac salebrosi sinus marus. Hæc tota cum duabus. Mauritanijs natio, hodie Barbaria uocatur.

DE CYRENAICA. AC RELIquis nationibus Africæ. Cap. xxxij.

Cyrene ab occasu habet Syrtim magnam, ac Africam proprie, à septẽtrione Libycũ pelagus, ab ortu Marmaricam, à meridie deserta Libyæ interioris. Ciuitates insignes

gnes inter cæteras ſunt Beronice, Arſinoë Ptolemæus. Apollonia ac Cyrene, unde & pentapolis dicta.

Marmaricã, Libyam, ac Aegyptum. Ptolemæus non adeo accurate diſtinxit, quanquam Marmaricam ad Cyrenen ponit, deinde Libyam, poſtremo Aegiptum ad Aſiam & ſinum Arabicam. Hæ tres etiam nationes ad ſeptentrionem habent Aegyiptiacum pelagus, ad meridiem Aethiopiã ſupra Aegyptum. In Libya hac eſt Ammon oraculo Iouis clara ciuitas, in Aegypto inferiore Alexandria eſt metropolis opus Alexandri Magni, & regum Ptolemæorũ regia, deniq; noſtri Ptolemæi patria. Hæc Aegyptus Nilo quotannis irrigatur, fluuio totius orbis maximo, qui ſeptẽ hoſtijs in noſtrum mare exoneratur, ac Aegyptum inferiorem in literæ Δ formam ambit. Supra hanc Thebais regio eſt ad Nili ripas utrinque, ac undique propemodum montibus circundata. In ea multæ ac præclariſſimæ urbes, ut Thebæ centum portis, Homero celebrata, quæ etiam διόσπολις de qua Iuuenalis:

Rari quippe boni uumero ſunt uix totidem, quot
Thebarum portæ, uel diuitis hoſtia Nili.

Ad ſectionem Nili, ubi Δ efficit, Babylon eſt: atq; paulo infra Tanis, ubi filij Iſrael priorẽ captiuitatem, de qua in exodo, paſſi ſunt, ac Moſe duce per rubrũ mare ſiue ſinum Arabicum in deſerta Arabiæ deducti, poſtea in terram ſanctam uenerunt.

Libya interior terminatur à ſeptentrione duabus Mauritanijs, Africa atq; Cyrene, ab ortu Aethiopia, quæ ſupra Aegyptum eſt, ab occaſu oceano occidentali Populi in hac celebres Garamantes & Getuli. *Quarta Africæ tabula.*

Aethiopia quæ ſupra Aegyptum eſt, terminos habet à ſe

ptentrione Aegyptum. Marmaricam, & Lybiam: ab occasu interiorem Libyam, à meridie exteriorem Aethiopiã, ab or tu Arabicum sinum siue mare rubrum. In hac Meroë insula est Nili, in qua diuus Mathæus prædicasse Euangelium dicitur. Item Troglodytica natio & Aromata

Aethiopia omnibus his australior, à septẽtrione habet Lybiã ĩteriorẽ et Aethiopiã supra Aegyptũ, ab occasu et meridie Ptolemæo incognitã terrã, ab ortu sinũ Barbaricũ, quæ pars est oceani Indici meridionalis. In hac mõtes Lunæ sũt, ex quibus Nili paludes originẽ trahũt. Extremũ Ptolemæo cognitũ Prassum est promõtoriũ uerum nostra ætate tota hæc portio à Lusitanis inuẽta est, ut postea exponemus.

A S I A

DE ASIA TERTIA PARTE mundi. Caput. xxxiij.

Asiam magnam Ptolemæus tribus libris descripsit q̃n to, sexto, & septimo: item. 12. tabulis Prouincias eius facit. 48. quãquam in ultimo catalogo libri octaui apud eundem non usq; adeo clarum est, num Pontum ac Bityniam duas faciat regiones, an Galatiam ac Paphlagoniam, utræq; enim illic binæ, quæ in quinto singulæ, nec distinctæ. Idem de magna Phrygia & Syria Caua dubitamus. Sunt autem in quinto hæ nationes: Pontus ac Bithynia: quæ proprie Asia dicitur: Phrygia magna, Lycia Galatia, Paphlagonia Pamphylia, cappadocia Armenia minor, Cilicia, Sarmatia Asiatica, Colchis, Iberia, Albania, Arminia maior. Cyprus ĩsula, Syria caua, Pœnice, Palestina Iudæa, Arabia petræa Mescopotamia. Arabia deserta, Babylonia. In sexto hæ sunt nationes: Assyria, Susiana, Media, Persis, Partia, Carmania deserta,

Carmania altera, Arabia felix, Hyrcania, Margiana, Bactriana, Sogdina, Sacæ, Scythia intra Imaũ montẽ, Scythia extra Imaũ mõtẽ, Serica Aria, Paropamisus, Drãgiana, Arachosia & Gedrosia. In septimo libro sunt hæ: India intra Gãgem fluuium, India extra Gangem, Sinarum regio, & Taprobane insula.

DE PONTO AC BITHYNIA, ASIA proprie, Lycia, Galatia ac Paphlagonia, Pamphylia, Cappadocia, Armenia minore & Cilicia. Cap. xxxiiij.

Ponti ac Bithyniæ termini sunt ab occasu Thracius Bosporus & Prontidis pars, à septentrione pontus Euxinus, ab ortu Galatia, à meridie regio quæ proprie Asia. In ea sunt urbes præclare Chalcedon, Nicea ac Nicomedia. Prima Asiæ tabula.

Quæ proprie Asia dicitur, habet à septẽtrione Bithyniã, ab occasu propontidem, Helespontum, ac Aegæum pelagus, quod ijs in locis Icarium ac Myrtoũ dicitur, à meridie Rhodiẽse pelagus, ab ortu Lyciam, Pamphyliam, ac galatiã. Sed notandum regionem quæ proprie Asia dicitur, apud Ptolemæũ comprehendere Phrygiam magnam ac Cariam. Præterea esse in ea Mysias duas maiorem ac minorẽ. Phrygias item duas, maiorem & minorem, & hanc quidẽ dici Troiadem, in qua Illũ ac Ida mõs. Deniq; in ea esse Aeoliã, Ioniã, ac Doridem regiones. Est autẽ hæc natio abunde apud oẽs authores celebrata urbibus præclarißimis. Præterea fluminibus ac mõtibus innumeris. Carum etiam nomẽ in militia clarum est, Lydorum uero in diuitijs hæc hodie cum adiacentibus regionibus magna Turcia dicitur.

Lycia terminatur ab occasu et septentrione regione quæ proprie Asia dicitur, ab ortu Pamphylia, à meridie mari proprio. In ea Xanthus flumen, ac Patara urbs.

Galatia limites habet ab occasu Bithyniam & partem Asiæ proprie,à meridie Pamphiliā, ab ortu Cappadociam, à septentrione pōtum Euxinum. In hac Paphlagonia est ad pōtum Euxinū. Item ciuitas Synope,& extrema Carambis fluuius Halis, Lidij olim ac Medici imperij discrimen. Galatæ à Celtis oriūdi sunt, quos Greci Galatas. Latini Gallos dixerūt. Galatarum linguam ait D. Hieronymus suo tempore fuisse similem Treuirorum. Ad hos D. Paulus scripsit.

Pamphilia terminatur ab occasu Lycia ac Asia à septentrione Galatia, ab ortu Cilicia & Capadocia,, à meridie Pāphylico mari. In hac sunt Berga & Attalia, ciuitates quarū mentio est in actis Apostolorum.

Cappadocia terminatur ab occasu Galatia, a meridie Cilicia, ab ortu Armenia minore, et superne etiam maiore, a septentrione ponte Euxino. In hac flumen est Termodon. Itē ciuitates maritimæ duæ, Trapezus & Themiscyra. Item Amaseia Strabonis patria. Armenia minor à septentrione & occasu habet Cappadociam, ab ortu Armeniam maiorē, distinctam ab ea Euphrate flumine: à meridie Ciliciam.

Cilicia terminatur ab occasu Pamphilia, à septentrione Cappadocia & minore Armenia, ab ortu Ammano monte, à meridie mari Ißico siue Cilicio. In hac fluuius Cydnus, qui Tharsum urbē præclarißimā perluit, D. Pauli patriam. Hactenus Chersonesi regiones enumeratæ sunt, q̄ minorē Asiam uocamus. Habet autem insulas circunquaq; adiacentes. Et Troas quidem, Tenedon, & Lesbon: Lydia uero Chium: Ionia autem Icarum, et Samum. Deniq; Caria Con, Doris Carpathum, Licya Rhodum, omni ætate claram insulam.

DE SARMATIA IN ASIA COLchide, Iberia Albania, et Armenia minore. Cap. XXV.

SArmatia Asiatica terminatur à septẽtrione terra nco gnita Ptolemæo, ac occasu Sarmatia Europe, Tanai fluuio, Mæotide palude ac Cimmerio Bosporo: à meridie Euxino mari, Colchide, Iberia ac Albania: ab ortu Scythia intra Imaum montem, & mari Caspio. In hac sunt Amazones, mõtes Hyperborei, & Caucasus, Mithridatis regio, Alexandri columnæ. hæc hodie Tartaria dicitur. Hic etiã notandũ quas Ptolemæus duas Sarmatias facit, eas alios authores Scythias nominare. Ac de alijs duabus Scythijs uel nihil, uel parũ tradidisse. Tametsi omnes septentrionis populos Scythas nominant paßim. Secunda Asiæ tabula.

Colchis habet à septentrione Sarmatiam in Asia ab occasu pontum Euxinum, à meridie maiorem Armæniã, ab ortu Iberiã. In ea Phasis flumẽ, et urbs Dioscurias. Ex ea Medea cum Iasone profugit in Græciam. Tertia Asiæ tabula.

Iberia undiq; montibus septa, terminatur à septentrione eadẽ Sarmatia, ab occasu Colchide, à meridie maiore Armennia, ab ortu Albania.

Albania habet à septentrione eandem Sarmatiam, ab occasu Iberiam ab ortu mare Caspium siue Hyrcanum, à merdie armeniã maiorem. In his regionibus cũ Mithridate rege Ponti bellauit Pompeius. Aiunt & in ea diuum Bartholemæum concionatum uerbum dei.

Armenia maior terminatur à septentrione Colchide, Iberia ac Albania: ab occasu minore Armenia ac Euphrate, parte etiã Cappadociæ, ab oriẽte mari Caspio & Media, à meridie Mesopotamia, atq; Assyria, In montibus Armeniæ post diluuiũ arca Noẽ consedisse dicitur Gene. Cap. 8. Qudam etiam addunt in Gordiæis mõtibus, Euphrates in ea ortur, & Araxes & Tigris fluuij celeberrimi.

DE CYPRO INSVLA, SYRIA, ATque eius partibus, Phœnice, Caua Syria, Palæstina Iudæa, Arabia Petræa, Mesopotamia. Arabia deserta, ac Babylonia.

CAP. XXXVI.

Quarta asiæ tabula.

Cyprus insula ab occasu pelagus habet Pamfilicum; à meridie mare Aegyptiacum, ab ortu Syriacum, à septentrione Cilicium, hæc insula Veneri quondan sacra fuit. Habet urbes Paphos duas, ueterem ac nouam, & Salamina.

Syria terminatur à septentrione Armenijs, ab occasu Syriaco pelago, à meridie Iudæa Palæstina, ab ortu Arabia deserta, Mesopotamia, ac flumine Euphrate. Natio mire celebrata in Iudæorũ scriptis. Sub ea Phœnice cõprehẽditur, et Syria Caua, siue Cæle, quam non recte uocant Curuam. Antiochiam habet ad Orontem fluuium, nominatissimam urbem in Actis Apostolicis. Item Tyrum ac Sydonem, Seleuciam, Damascum. Montes: Carmelum, Lybanum, et Antylibanum.

Palestina Iudæa pars Syriæ, habet à septentrione Phœniciam, ab ortu Syriæ partem, à meridie Petræam Arabiã, ab occasu Scyriacum pelagus. In hac Hierosolima, Cæsarea Stratonis, Ioppe, nunc Iaphet. Multa item aliæ in sacris literis nominatæ urbes. Ipsa etiam Samariam complectitur ac Galilæam. In ea Iordanis fluuius, qui Genesar lacum effundit. Ptolemæus etiam Tyberiadis addit lacum, qui neq; apud Plinium, neq; apud Strabonem habetur, sed Tyberias oppidum ad Genesaritidem lacum: legitur apud Plinium: deniq; in Asphaltida labitur, quod mare mortuum uocant. In ea est terra, quam sanctã uocant sacræ litteræ, diuisa in duodecim tribus Israel. Cuius longitudo est à Dan ad Bersabem,

latitudo ab Ioppe ad montana, quæ undiq; Iordani imminẽt ab Arabibus.

Arabia Petræa terminatur ab ocasu Aegypto, à septen trione palestina Iudæa, à meridie interiore sinu Arabico, ab ortu Arabia fœlice ac deserta. In hac Petra est metropolis, Hæc olim Nabatæa dicebatur.

Per huius partem filij Israel ex Aegypto in terram sanctã uenerunt.

Mesopotamia finitur à septentrione Armenia maiore, ab occasu Euphratæ fluuio ac Syria, ab ortu Assyria per amnem Tigrim, à meridie partim Arabia deserta, partim Babylonia per Euphratem flumen. Hæc regio, quo inter duos fluuios Tigrim ac Euphratẽ media sit, Mesopotamia dicta est. Moses Geneseos capite xi uocat illã Aran. In ea urbs Carreæ, cæde M. Crassi nobilis, ab Hebræorum historicis maxime celebrata. Item Edessa Abgari regis ciuitas, cuius mẽtionem facit Eusebius lib. 1. cap. 15.

Arabia deserta habet à septentrione Mesopotamiam, ab ortu Babyloniam, à meridie fœlicem Arabiam, ab occasu Syriam ac Arabiam petræam.

Babylonia terminatur à septẽtrione Mesopotamia, ab occasu Arabia deserta, ab ortu Susiana, à meridie sinu Persico. In hac Chaldæa regio est, cuius urbs Vrchoa, quæ apud Ptolemæum Orchoa legitur, patria Abrahæ Geneseos cap. xi. In regione Babylonia, urbs est ipsa Babylon, opere, ac magnificentia inter septem orbis spectacula.

DE ASSIRIA, SVSIANA Media, Parthia, Hyrcania, Arabia fœlice, ac duabus Carmanijs.

CAP. XXXVII.

ASsyria finitur à septētrione Armenia maior, Occas Mesopotamia et Tigri flumine, à meridie Susiana, ab oriente Media: Horũ imperium et antiquißimũ erat et maximũ. In hac est Ninus urbs ædificata à Nino Beli filio.

Media terminatur à septentrione Hyrcano siue Caspio mari, ab occasu maiore Armenia et Assyria, à meridie Persi de, ab ortu Hyrcania & Parthia. Horum etiã imperiũ olim maguum fuit, & ab Assyrijs tralatum. Porrò regum Persa rum domiciliũ erat æstiuo tempore Ecbatanis in Media, Hy berno in Perside.

Susiana habet à septentrione Assyriam, ab occasu Baby loniam, ab ortu Persidem, à meridie Persicum sinum. Huius regionis metropolis sunt Susa.

Persis terminatur à septētrione Media, ab occasu Susis, ab ortu Carmanijs duabus à merdie sinu Persico. Hi à Me- dis in se & Susa retulerunt regnum. Quorum nomen & lin gua etiamnum toto oriente clarent.

Parthia ab occasu habet Medos, à septētrione Hyrcaniã ab ortu Ariam, à meridie desertam Carmaniam. Hi ominũ orientaalium maxime Romanorum imperium, cũ potißimũ florerent Romani, retuderunt.

Sexta Asiæ tabu- la.

Arabia fœlix à septentrione habet Petræam atq; deser- tam Arabias, ab occasu sinum Arabicum, à meridie mare rubrum, ab ortu sinum Persicum & mare rubrũ. In hac Sa ba est, & nostra ætate Mecha, domicilium Machumeti.

Hyrcania terminatur à septentrione Hircano pelago, ab occasu Media, à meridie Parthia, ab ortu Margiana, ferax natio Tigridum. Vnde illud Vergilij Aene. quarto. Hirca neq; admorunt ubera Tigres.

Deserta Carmina habet ab occasu Persidem, à septen

trione Parthiã,ab ortu Ariam ,à meridie alterã Carmaniã.

Carmania altera terminatur à ſeptentrione Carmania deſerta,ab ortu Gedroſia,ab occaſu Perſide et Sinu Perſico à meridie Indico pelago.Hæ duæ nationes nihil memoratu dignum habent.

DE MARGIANA BACTRIANA. Sogdiana,Sacis,duabus Scythijs,ac Serica. Cap. XXXVIII.

m Argina habet ab occaſu Hyrcaniã,à ſeptẽtrione Scythiam intra.Imaum mõtem,à meridie Ariã,ab ortu Bactrianã in ea Maſſagetæ ſunt, Dacæ & Tapuri populi .

Bactriana terminos habet ab occaſu Margianã,à ſeptentrione & ortu Sogdianam diuiſam ab ea Oxo amne, à meridie Ariam et Paropamiſadas.In ea Bactra ſunt eius regionis metropolis .

Sogdiana terminatur ab occaſu & ſeptentrione Scythia intra Imaum montem , ab ortu Sacis , à meridie Bactriana et India.Hactenus Alexander Magnus exercitum duxit. Sunt autem duæ Alexandriæ in ea Oxiana ac ultima.

Sacæ terminatur ab occaſu Sogdiana,à ſeptentrione Scythia intra Imaum montem,ab ortu Scythia extra Imaũ mõtem,à meridie India intra Gangem.Regio Nomadum eſt:ciuitates enim non habent,nemora autem & ſpeluncas inhabitant,ait Ptolemæus.

Scythia intra Imaum montem ab occaſu habet Aſiaticam Sarmatiam,à ſeptẽtrione terram Ptolemæo incognitam, ab ortu Imaũ montẽ,à meridie Sacas Sogdianos et margianã.

Octaua Asiæ tabula.

Scythia extra Imaum montē terminatur ab occasu Scythia altera & Sacis, à septentrione terra incognita Ptolomæo, ab ortu Serica, à meridie parte India extra Gangem. Sanè ante admonuimus de his duabus Scythijs apud ueteres rarā uel nullam potius esse mentionem.

Serica terminatur ab occasu Scythia quæ extra Imaum est, à septentrione atq; ortu terra incognita Ptolemæo, à meridie India extra Gangem & Sinis. In hac Issedones sunt, ac Sera metropolis.

DE ARIA, PAROPAMIsadis, Drangiana, Arachosia, Gedrosia, duabus Indijs, Sinarum regioue, & Taprobana insula. Cap. XXXIX.

Nona Asiæ tabula.

SEquuntur nationes ab Macedonibus, duce Alexandro Philippi filio, lustratæ alioqui non usq; adeo celebres. Aria à septentrione habet Margianam ac Bactra, ab occasu Parthiam ac Carmaniā desertam, à meridie Drangianam, ab ortu Paropamisadas. In ea est Alexandria ab ipso Alexandro ædificata.

Paropamisadæ ab occasu habent Ariā, à septētrione Bactra, ad ortu Indiam cis Gangem, à meridie Arachosiam. Nomen habent à monte Paropamiso, qui ipsis imminet à septentrione.

Drangiana ab occasu habet Carmaniā desertā à septētrione Ariam, ab ortu Arachosiam, à meridie Gedrosiam.

Arachosia terminatnr ab occasu Drangiana, à septētrione Paropamisadis, ab ortu India cis Gangem, à meridie Gedrosia. In hac quoq; Alexandria est.

Gedrosia terminatur ab occasu Carmania altera, à septē

trione Drngiana ac Arachosia, ab ortu India cis Gangem à meridie oceano Indico meridionali.

India cis Gangem habet ab occasu Paropamisadas, Arachosiam & Gedrosiam: à septentrione Imaum montem iuxta superiacentes Sogdianos ac sacas, ab ortu Gangem fluuium ac alteram trans Gangem Indiam, à meridie Indicum oceanum. In hac Indns maximus est fluuius, à quo India nomen habet. Item Nagara, quæ & Dionysio polis, & Nyssa apud authores, non longe ab Arachosia urbs. Hæc natio ingens est, qua uno nomine nulla maior. Decima Asiæ tabula.

India trans Gangem ab occasu habet alteram Indiam et Gangem fluuium, ad septentrionem Scythiam & Sericam, ab ortu Simarum regionem, à merdie Indicum pelagus. In hac est aurea Chersonesus inter duos sinus Gangeticum & Magnum. Vndecima Asiæ tabula.

Sinarum regionē terminat à septentrione Serica, ab ortu atque meridie terra Ptolemæo incognita, ab occasu India trans Gangem & magnus sinus. De hac regione propemodum nihil est apud authores.

Taprobane insula opposita Indiæ cis Gangem, maxima omnium apud Ptolemæū, auro, argento, Alijsq; metallis abūdans, nostra ætate non omnino eo modo reperta.

DE REGIONIBVS EXTRA PTOLEmæum. Cap. XL. & ultimum

Quæ extra Ptolemæi descriptionē sūt regiones, nō ita certis authoribus traditæ sūt, nec etiā tāta diligētia ac arte descriptæ. Ab occasu quicqd rerū ultra Hispanias, ac īsulas fortunatas est, totū Ptolemæo incognitū fuit. A septētrione quicqd ultra sexagesimūtertiū

latitudinis gradū,ubi Thyle locatur ultima. A meridie quic qd ultra decimū ſextū gradū latitudinis Auſtrinæ, ab ortu quicquid ultra centeſimū octogeſimū gradū, quæ omnia in generali tabula apud Ptolemæum facile eſt conſpicere.

Porrò ad occidentem terra eſt, quam Americam uocant, longitudine octoginta fermè graduū. Duæ inſulæ Spagnolla & Iſabella: quæ quidem regiones ſecundum littora ab Hiſpanis luſtratæ ſunt, Columbo Genuenſi, & Americo Veſputio eius nauigationis ducibus. Sunt qui putēt tempore Cæſaris Auguſti eam terram fuiſſe notam, atq; Maronem libro ſexto Aeneidos de ea hæc protuliſſe carmina:

Iacet extra ſydera tellus,
Extra anni ſolisq; uias, ubi cœlifer Atlas
Axem humero torquet, ſtellis ardentibus aptum.

Hoc de Aethiopia Maurorum Seruius intellexit. Landinus autē nullam Aethiopiam extra Zodiacum iacere contendit. Itaq; ipſe exponit extra, ideſt, penè extra. Porrò Donatus ſolum pro die, annum pro nocte poſitum ait. Nos rem incertam iuditio lectoris relinquimus.

A ſeptentrione Islandia inſula eſt, Grienland, Pilappenland, Noruegia, Suedia, quæ uere Gothia. Hæc triplex eſt, orientalis, occidētalis, et meridionalis. Gotlandia inſula, Scania inſula, quam hodie Selandiam uocant. At Plinius lib. 4. ca. 14. Scandinauiam uocaſſe uidetur, aut ſaltem uicinam Daniam: ait enim ab incolis nominari alterum mundū, quippe quæ etiamnum in compertæ eſt magnitudinis.

Ad ortum maxima pars Aſiæ poſt centeſimum octogeſimum lōgitudinis gradū à noſtris Geographis adijcitur. In qua immenſa regna, ingentia flumina, multaq; alia dictu miranda. Adpingunt inſulam Zypangri ad extremū orien

tem. Iauam maiorem & minorem, quasdam alias insulas non certa tamen designatione.

Ad meridiem nostra ætate Madagascar pingitur, in eo loco ubi Ptolemæus Menuthiam insulam libro quarto, capite ultimo posuit, præterea maxima portio Africæ ab Hispanis lustrata, itinere illo quo Calecutium feruntur. Porrò oceanum Indicum meridionalem à Prasso promōtorio Africæ ad Catigaram usq;, Sinarum stationem, totum inclusum terra, Ptolemæus existimauit, quemadmodum mare Caspium, quod quidem omnes antiqui Geographi oceani septētrionalis partem putarunt. Sed illud iudicum nūc repertum est nō terra inclusum, sed ab meridionali Oceano esse.

FINIS.

EPILOGVS

Habetis hic candidi Lectores meas de habitabili terra lucubrationes, quas utinam tam gratas uobis esse sentiam, quam sunt prompto ad publicam studiosorum utilitatẽ animo compositæ. Quod si fortunatam hanc æditionem uidero, dabo fidelem operam ut aliquando & limatiores, & locupletiores in publicum emittantur: ac alia item nostra, quæ studiosis non inutilia fore existimamus

Valete.

Venetijs apud Petrum, et Io. Mariam fratres, et Cornelium nepotem de Nicolinis de Sabio. Ad instantiam Melchioris Sessæ. Anno Domini, M. D. XLIX.

